N°. 290. DINGSDAG 6 DECEMBER. A°. 1859.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *f* 1.—
Iedere regel meer 0.20
Andere Advertentien per regel 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJBLAD.

De Koloniën en de Tweede Kamer.

II.

Al kunnen wij ons moeijelijk den Javaan voorstellen, het Bijblad lezende; en al achten wij den invloed der discussies, zoo als die door sommigen wordt geschetst, overdreven en met de waarheid niet overeenkomende, toch zien wij in onophoudelijke bespreking, zoo als die thans plaats heeft, meer nadeel dan nut voor de Koloniën; en hier komen wij weder tot het eigenaardige, dat de meeste beraadslagingen over koloniale aangelegenheden kenmerkt. Die beraadslagingen missen een slot, een conclusie. Zij missen dat, hetzij ze gevoerd worden naar aanleiding van het koloniaal batig slot of het jaarlijksch verslag; hetzij ze plaats hebben bij gelegenheid van interpellaties enz. En nu meenen wij dat in 't algemeen, welke zaak, welk onderwerp het ook gelde, een dergelijke behandeling aan het rigtig bestuur, aan de behoorlijke regeling van die zaak, van dat onderwerp, niet voordeelig kan zijn.

Gelooft men, dat de vele discussies zonder conclusie, zonder positive conclusie althans (en die keeren volstrekt niet jaarlijks terug) over de regterlijke organisatie een voordeeligen invloed uitoefenen op den toestand der justitie en van het regt in 't algemeen? Hoeveel te meer dan — om van andere voorbeelden te zwijgen — zal die invloed van ongewenschten aard zijn, waar het de koloniën geldt.

Dit lid der Kamer heeft geen vertrouwen in den Gouverneur-Generaal; dat andere voorspelt den reddeloozen ondergang der koloniën indien zeker punt niet aan een nieuwe regeling wordt onderworpen; gene heeft weer een ander Carthago delenda; allen zijn *leden der Kamer*: maar wat wil nu eigenlijk *de Kamer?* Zelden slechts spreekt *zij* haar gevoelen uit. Wij vragen: zijn die herhaalde discussies en redevoeringen, die zich meestal in zoovele bedenkingen of beschuldigingen oplossen, zijn zij geschikt om de zedelijke kracht van het koloniaal Bestuur zoo hier te lande als in Indië te bevorderen, of strekken zij niet veeleer om die te verlammen?

Men versta ons wel. Zoo zeer als iemand verheugen wij er ons over, dat aan de Vertegenwoordiging de gelegenheid nevens het regt is geschonken, om zich met de koloniën bezig te houden. Maar wij wenschten wel dat haar *leden* die gelegenheden niet al te zeer vermenigvuldigden, en dat regt niet op al te uitgebreide schaal uitoefenden. De vaststelling van het koloniaal batig slot, die zonderlinge wet, die formaliteit zoo als zij genoemd is, geeft bij ontstentenis van een wet op de comptabiliteit met haar gevolgen jaarlijks een geschikte gelegenheid tot gedachtenwisseling, voldoende ter behoorlijke uitoefening van het regt van toezigt en contrôle. Wil men een andere gelegenheid, men neme ze. Indien men maar niet overdreef, indien men het abnormale dat er is in ons bezit, in ons bestuur, in onze huishouding, in geheel den toestand van Indië niet voorbijzag; indien men meer in het oog hield dat het hier betreft een maatschappij, een orde van zaken, die aan onze begrippen van Westersche beschaving en ontwikkeling *op dezen oogenblik* nog vreemd is — wij zouden tevreden zijn. De beraadslagingen der Vertegenwoordiging op koloniaal gebied hebben haar nut, haar groot en veelzijdig nut gehad; zij hebben het nog. Het is alleen tegen het *te veel*, tegen *overdrijving* dat wij waarschuwen. Wij doen dat, niet uit een dwaze en voor de koloniën zelve naar onze overtuiging hoogst gevaarlijke zucht tot reactie — wij doen het in het belang van een waarachtig nuttig en degelijk regt van toezigt en contrôle-zelf, in het belang van het ongeschonden en onschendbaar regt der Vertegenwoordiging-zelve.

Welke is de houding, die door den Minister van Koloniën behoort te worden aangenomen, waar de beraadslagingen naar zijne meening eene te ver strekkende uitgebreidheid beginnen te verkrijgen, en waar punten worden aangeroerd die volgens hem niet zonder gevaar voor de koloniën kunnen worden besproken?

Aan het behoud en de bevordering van het gemeen overleg voorzoover dat van hem afhangt, moet den Minister veel, zeer veel gelegen zijn; ter wille van het gemeen overleg kan hij zich zelfs soms opofferingen moeten getroosten, wier maat en grens hij alleen kan kennen en aangeven. Welk besluit hij ook neme, welke gedragslijn hij ook volge, bitterheid moet vreemd zijn aan den toon, door hem aangeslagen, dat vordert zijne eigene waardigheid zoowel als die der Kamer; dat vordert het belang der zaak.

Wat moet de Minister verder doen? Met den Heer *Thorbecke* „moet hij overtuigd zijn, dat het uitsluiten, het verbieden van parlementaire kritiek onmogelijk is, maar dat ze kan en moet worden geleid." *Leiding* der kritiek, ziedaar een moeijelijke, maar toch niet onuitvoerbare taak. En de omstandigheid, dat de Ministers van Koloniën hun roeping in dezen zoo weinig begrepen of volvoerden, dat zij zoo weinig de *kritiek hebben geleid*, heeft juist de bespreking en de kritiek tot den omvang gebragt, dien zij nu heeft. Is de kritiek ontzaggelijk toegenomen, is zij misschien hier en daar ontaard — de opvolgende hoofden van het Departement van Koloniën hebben het voor een deel, wij erkennen het, zich-zelf te wijten.

Maar daar zijn gevallen waarin het ook den bekwaamste onmogelijk wordt, zijne leiding met vooruitzigt van goed gevolg uit te oefenen. Men critiseert bij v. handelingen van den Gouverneur-Generaal of men bespreekt in het algemeen eenig onderwerp waaromtrent de Minister in gemoede meent dat de inmenging der Kamer nadeelige gevolgen zou kunnen hebben; men bespreekt die punten tegen den raad, tegen het verzoek des Ministers in; — welnu, in zoodanig geval doe de Minister daar het zwijgen toe. Dat leden der Kamer over deze en dergelijke zaken het woord voeren — geen Minister kan het verhinderen. Hem blijft dan over dat te betreuren — maar zonder bitterheid, want hij zelf is verantwoord. Roert men bijv. zooals in de laatste dagen, de zaak der Mekkagangers aan, en is de Minister waarachtig overtuigd, dat de bespreking van het punt nadeelige gevolgen met zich zou brengen, hij zwijge; hij is verantwoord.

Gesteld nu, *de Kamer* had op dit punt inlichtingen verlangd, niet zooals nu het geval was, enkele leden. De *Kamer* had inlichtingen verlangd. Bij het geven of weigeren dier inlichtingen zou de Minister zich alleen door art. 89 der Grondwet moeten laten leiden. Zoodoende zal de Minister niet, zooals de heer Thorbecke vreest, „het gansche Oost-Indische Bestuur *achter* de tweede alinea van dat artikel" plaatsen; hij zal alleen de door hem te volgen handelwijze, de te geven of te onthouden inlichtingen, toetsen aan eene duidelijke en stellige bepaling der Grondwet.

En a fortiori durven wij hieruit aldus redeneeren: verlangt niet de Kamer, maar verlangen slechts eenige leden, in een Verslag of in een openbare discussie van den Minister inlichtingen die hem voorkomen met het oog op art. 89 niet te kunnen worden gegeven, hij heeft het volste regt, zich te onthouden.

Alleen: hij zie geen gevaar, waar het niet is; hij late zich niet verleiden om ter bevordering van eigen gemak en welbehagelijke rust, onder art. 89 te brengen wat daaronder niet behoort; hij schrome discussie niet, waar zij binnen behoorlijke grenzen blijft.

Wat gevaarlijk, wat niet gevaarlijk is in een land als Nederlandsch-Indië valt dikwijls niet stellig uit te maken; het is een vraag, wier beantwoording voor een goed deel van ieders subjectieve opvatting afhangt.

Waar het regt van toezigt en contrôle der Vertegenwoordiging eene met het belang der koloniën niet overeen te brengen uitgebreidheid gaat erlangen, het is eveneens een punt waarover groot verschil van gevoelen bestaat.

Wij wenschen hier transactie te prediken. Transactie, niet waar het beginselen, maar zooals hier, *toepassing* van beginselen betreft; toepassing van beginselen betreffende een land, waarvan de toestand abnormaal is; transactie vragen we, niet in overtuiging, maar alleen in de wijze waarop men van weerszijden die overtuiging zal uitspreken.

Bevordering van het gemeen overleg vragen wij van de Regering, die in alle kalmte en gematigdheid daarmede haar standpunt het best zal kunnen bewaren; wij vragen datzelfde van de Kamer niet zoozeer, (hoogst gering toch is het aantal leden, dat gewoonlijk aan de discussie over de koloniën deel neemt) als wel van die leden der Kamer, die in dezen tot de ijverige debatteurs behooren. Te spreken of niet te spreken is aan hun prudentie overgelaten. Mogen zij wikken en wegen, en het regt, hun gegeven, uitoefenen in het belang van het vaderland alleen. En mogen hun woorden en geheel hun handelwijs nimmer strekken „om in te grijpen in de administratie, of om eene „vrijheid van handelen te verminderen, die in hooge „mate vereischt wordt waar een bewind over landen „aan gene zijde van den Oceaan met vastheid en „beleid zal moeten worden gevoerd." (*)

(*) De Heer Thorbecke, 23 November jl. Bijblad p. 290.

BUITENLAND.

LONDEN den 3 December.

Ter eere der officieren van de te Portsmouth liggende Pruissische oorlogschepen Thetis en Frauenlob werd laatstleden donderdag een groot banket aan boord van het Engelsch oorlogschip Victory gegeven.

— Eergisteren sprak de heer Bright in eene te Liverpool gehouden openbare vergadering weder eene redevoering uit, die zoo lang was dat vele toehoorders het einde daarvan niet afwachtten, en dat zij, gedrukt zijnde, ook door de meesten wel niet zal worden uitgelezen. Het hoofddenkbeeld der rede was de invoering eener belasting op de inkomsten, volgens welke ieder die meer dan £ 100 jaarlijksch inkomen heeft 8 schellingen van elke £ 100 betalen zal; ieder wiens inkomen £ 1000 en daarboven bedraagt £ 40 en zoo vervolgens, alles naar eene opklimmende schaal. Naar de meening van den heer Bright zal men daardoor eene jaarlijksche som aan belasting, — ongeveer £ 27,000,000, — verkrijgen, groot genoeg om de meeste indirecte belastingen te kunnen afschaffen, zoodat de armere klassen, met uitzondering van de belasting op den tabak en den accijns op de sterke dranken, die vooreerst behouden blijven, geen enkelen penning meer in de algemeene lasten zouden behoeven te dragen. Er bleef in dit schoonklinkend plan echter zoo veel duisters over dat niemand begreep hoe het zonder onregelmatigheid en onbillijkheid zou kunnen worden ten uitvoer gebragt.

Ook de heer Roebuck heeft zich weder in het openbaar doen hooren, en wel in eene laatstleden dingsdag te Bath gehouden vergadering van Liberalen. Hij sprak ter gunste eener geheele Parlementshervorming, door de uitbreiding van het stemregt tot de arbeidende klassen, maar meende echter reeds voorshands te kunnen voorspellen dat er in de aanstaande Zitting niets van hervorming komen zal, naardien hare heimelijke tegenstanders zich de buitenlandsche politiek ten nutte zullen maken om al den tijd met de behandeling daarvan door te brengen. Volgens den heer Roebuck is de algemeene onrust in Europa door niemand anders dan „den Franschen despoot" aangestookt. „Ik mogt, zeide hij verder, van het Congres sprekende, hun die Engeland regeren wel toevoegen: Mengt u niet in de Europesche politiek. Voor zekere heeren moge het in hunne kraam te pas komen als groote mannen op een Congres der Europesche Mogendheden te verschijnen, maar aan Engeland past zulks niet."

— De bladen deelen heden (in het Fransch) een brief mede van den Prins de Joinville, naar aanleiding van het gesprokene in de meeting te Bath. Hij luidt aldus:

„Claremont den 2 december 1859.

„Mijnheer! Uw nummer van heden behelst een uittreksel uit eene redevoering, eenige dagen geleden door den heer Roebuck uitgesproken, waarin ik op eene te duidelijke wijze word aangeduid dan dat ik niet verpligt zou zijn er op te antwoorden.

„De bewering van den heer Roebuck mist allen mogelijken grond. Ik heb niet *ééne* kaart van de Engelsche kusten ontworpen; ik heb niet *één* plan van aanval tegen dit land beraamd; eindelijk, behoef ik het nog te zeggen, ik heb niets gezonden naar de Fransche Regering.

„Ik voeg hierbij dat ik, ofschoon ik mij zelf altijd beschouw als een *zoon van Frankrijk*, de laatste zou zijn om te wenschen dat de *beginselen* die daar thans heerschen, *over het kanaal* zouden gebragt worden.

„Ik verwacht van uwe billijkheid, mijnheer, de opname van dezen brief in uw volgend nummer en verzoek u de betuiging mijner achting aan te nemen.

„(Geteekend) Fr. d'Orleans,
Prince de Joinville."

— Het antwoord, door de vier kooplieden uit Liverpool op hun schrijven aan Keizer Lodewijk Napoleon III ontvangen, is, namens den Keizer, geschreven door den heer Moequard, chef van zijn Kabinet, en luidt aldus:

„Paleis der Tuilerien den 30 november 1859.

„De heeren Shaw, Melloz, Irving en Blackwell, kooplieden te Liverpool.

„Mijne heeren! Gij hebt u regtstreeks tot den Keizer gewend om te vragen, *welke zijne bedoelingen waren ten aanzien van Engeland*. Slechts eene groote vrees of een groot vertrouwen kunnen zulk een stap verklaren. Aan de eene zijde zijt gij aangetast door eene denkbeeldige ziekte, welke de overhand schijnt te nemen in uw land met de snelheid van eene epidemie; aan de andere zijde rekent gij op de loyauteit van hem, van wien gij een antwoord verlangt. Het zou u nogtans gemakkelijk vallen u zelf dat antwoord te verschaffen, wanneer gij met kalmte de wezenlijke oorzaak van uwe bekommering hadt onderzocht.

„Die oorzaak, gij zoudt haar nergens anders gevonden hebben dan in al het gerucht, onder uwe landgenooten gemaakt door de hardnekkige verspreiding van de meest hersenschimmige onrust.

„Tot hiertoe is er, in welke omstandigheid hoe ook genaamd, geen woord, geene handeling des Keizers aan te wijzen, die regt geven om te twijfelen aan zijne gevoelens en gevolgelijk aan zijne bedoelingen ten aanzien van uw Vaderland. Zijn gedragslijn, onveranderlijk dezelfde, heeft geen oogenblik in hem iets anders getoond dan een getrouw en onberispelijk bondgenoot. Wat hij geweest is, wil hij, ik verklaar het u uit zijnen naam, blijven zijn, getuige thans nog die gemeenschappelijke deelneming in ver verwijderde gevaren door uwe soldaten en de onze. Bestrijdt dus, van nu af aan volkomen gerust gesteld, eene te algemeen verspreide dwaling. Groote volken zijn daar om elkander te waarderen en niet om elkander te vreezen.

„Ontvangt, mijne heeren, enz."

Men zeide heden dat een van de vier kooplieden, die dezen brief hebben ontvangen, zich naar Londen zou begeven om er mededeeling van te doen aan lord Palmerston.

— Volgens een te New-York ontvangen telegrafisch berigt van St. Louis, van 18 november, hielden de berigten wegens de goudmijnen in de Carson-vallei, aan de rivier Walker, de algemeene aandacht bezig. Die mijnen beloofden niet minder dan die aan de Fraser-rivier te zullen opleveren. Zij liggen aan de oostzijde der Sierra Nevada en schijnen zich van het meer Honey ten noorden zuidwaarts tot de rivier Walker, over eene oppervlakte van 1200 mijlen, uit te strekken. De voornaamste ontdekking tot hiertoe is die van den zoogenaamden goudheuvel, die eene hoogte van 60, eene lengte van 5000 en eene breedte van 20 mijlen beslaat en vol rijke goudaderen is.

PARIJS den 4 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De ochtendbladen behelzen een brief (medegedeeld) van den heer Mocquard, chef van het Kabinet des Keizers, aan vier kooplieden van Liverpool, die zich regtstreeks tot den Keizer gewend hadden om te weten te komen wat er aan was van al de oorlogzuchtige geruchten, die sints zoo langen tijd in omloop zijn.

Le Constitutionnel doet die mededeeling volgen door deze regelen:

„Het toeval is somtijds de beste helper van goede zaken.

„Eenige dagen geleden beschuldigde de Engelsche pers openlijk de Fransche politiek van vijandige bedoelingen ten aanzien van Engeland. En nu is het uit Engeland zelf dat ons de onwraakbaarste getuigenissen toekomen, waardoor dit wantrouwen veroordeeld wordt. Onlangs bragt de Times zelf het bestaan aan den dag van de instructiën door den heer Billault aan de prefecten der departementen gerigt. Thans, zoo als men gezien heeft, is het uit Liverpool dat wij een antwoord ontvangen van den heer Mocquard, chef van het Kabinet des Keizers, aan kooplieden uit die stad, die regtstreeks aan Z. M. hunne ongerustheid hadden te kennen gegeven. De brief van den heer Mocquard zal niet minder luid weêrklinken dan de circulaire van den minister van binnenlandsche zaken. Met even veel goeden smaak als waardigheid wordt daarin aangetoond hoe veel herschenschimmigs er is in de bekommering, verspreid door eenige bladen en door redevoeringen die zoo veel aandacht niet verdienden.

„Zoo als de schrijver van het schoone antwoord te regt zegt: „de groote Volken zijn daar om elkander te waarderen en niet om elkander te vreezen."

La Patrie zegt omtrent dezen brief:

„Het zou bezwaarlijk zijn *verhevener gedachten in eene schoonere taal* uit *te drukken* (!). In de geschiedenis onzer betrekkingen met Engeland zal deze brief voorzeker blijven voortleven als eene welsprekende getuigenis van de gematigdheid en de grootmoedigheid des Keizers."

Vergeet niet dat la Patrie, die deze platte vleijerij uitspreekt, een van die bladen is, welke om zoo te spreken, de reveille hebben geslagen van den oorlog met Engeland, met een verbazenden ijver en een vervaarlijk geweld. Het is treurig om te zien hoe de dagbladen dus met onhandige loftuitingen niet slechts het hoofd van den Staat, maar ook zijne omgeving overstelpen.

En die brief nu, behelst hij werkelijk zulke vredelievende verzekeringen? Welken waarborg noemt hij daarvoor op? „Zijne gedragslijn, onveranderlijk dezelfde, heeft geen oogenblik in hem iets anders getoond dan een getrouw en onberispelijk bondgenoot. Wat hij geweest is wil hij, ik verklaar het u uit zijnen naam, blijven zijn." Maar wanneer de Keizer dezelfde gezindheid en voornemens blijft aan den dag leggen, moeten wij ons voorbereiden op nieuwe bekommeringen van de zijde van Engeland, daar zij het juist zijn, die onze naburen schrik hebben aangejaagd.

Het voornaamste politieke nieuws van heden is het berigt dat het incident, door Toskane in de regeling van het regentschap van Midden-Italië opgeworpen, ten einde is geloopen. De heer Ricasoli heeft er in toegestemd afstand te doen van zijn gezag en de heer Buoncompagni zal den titel voeren van gouverneur-generaal der Midden-Italiaansche Staten en de burgerlijke en militaire magt in zijn persoon vereenigen. De zetel van de Regering zal te Modena gevestigd zijn; het militaire centrum blijft te Bologna.

De Keizer, de Keizerin en de Keizerlijke Prins zijn heden ten drie ure van Compiègne te Parijs teruggekeerd. De Vorstelijke personen werden aan het station door den Minister van binnenlandsche zaken verwelkomd.

Het Hof zal den winter in het paleis der Tuileriën doorbrengen. Men heeft voor dit jaar het denkbeeld laten varen om het Keizerlijk paleis eene verdieping hooger op te trekken.

De generaal Cousin de Montauban, opperbevelhebber van de Chinesche expeditie, is heden morgen te Parijs teruggekeerd. Hij had zich naar Toulon begeven om tegenwoordig te zijn bij de inscheping van het 101ste en 102de regement van linie en van het 2de bataillon jagers van Vincennes. Een laatste krijgsraad zal onder het voorzitterschap van den Keizer gehouden worden om het definitive plan der expeditie vast te stellen.

In le Courrier du Dimanche wordt omtrent het aanstaande Congres verzekerd dat of de vijf groote Mogendheden van Europa, of de acht Regeringen die de tractaten van Weenen hebben mede onderteekend, zich voorloopig zullen vereenigen en dat de drie Mogendheden, die niet in laatstgenoemd geval verkeeren, later zullen uitgenoodigd worden. Men zegt dan ook dat aan hen de mededeelingen, om hen tot deelname aan een Congres uit te noodigen, nog niet zijn afgezonden. In hetzelfde blad wordt ten stelligste verzekerd dat Oostenrijk eene circulaire rigt aan zijne vertegenwoordigers in het buitenland, waarin het zijne bedenkingen formeleert tegen het gedelegeerde pro-regentschap van den heer Buoncompagni, ten einde men uit de tegenwoordigheid van Oostenrijk op het Congres niet zou besluiten dat het Kabinet van Weenen het fait accompli van dit pro-regentschap erkent.

Men zegt dat Rusland er op aandringt om aan de beraadslagingen van het Parijzer Congres eene meer uitgebreide roeping te geven dan het vormen van wenschen en het tot meer te maken dan tot eene consultative vergadering. Frankrijk en Oostenrijk zouden denzelfden weg uit willen; ja, dit zou reeds duidelijk uit de oproepingsbrieven zijn op te maken. Maar dan ook loopt het beginsel van non-interventie, de eerste voorwaarde van Engelands deelneming, groot gevaar, en het zou niet langer moeijelijk te verklaren zijn, waarom de benoeming van een gevolmagtigde op het Congres te Londen zoo veel bezwaar schijnt op te leveren. Lord Palmerston zou, in dat geval, de aanprijzing van zijn persoon door den Times als eene ondeugende scherts moeten beschouwen en noch lord Clarendon, noch lord John Russell zouden lust hebben om getuige te zijn van de treurige rol, die het Engelsche liberalismus op het Congres zou vervullen.

— De wapenen op de Marokkanen veroverd en door den generaal de Martimprey naar Frankrijk gezonden, zijn op bevel des Keizers geplaatst in het artillerie-museum.

— De minister van oorlog zou, naar men verneemt, bepaald hebben dat er eene halve compagnie vuurwerkers naar China zou gezonden worden, om eene pyrotechnische werkplaats te Hong Kong op te rigten.

— De vrijzinnige Fransche dagbladen beginnen zich sterk met Hongarije bezig te houden en bepleiten zelfs de onafhankelijkheid der Magyaren en hun regt tegen het stelsel van centralisatie en ineensmelting, hetwelk het Weener Kabinet tegen hen wil doen gelden. De Oostenrijksche Gezant te Parijs schijnt zich hierover te verontrusten, en zelfs zou Prins Metternich den minister Walewski verzocht hebben de dagbladen te verbieden zich met den toestand van Hongarije bezig te houden, opdat dit tot hiertoe zuiver Oostenrijksch vraagstuk niet in een Europeesch vraagstuk moge herschapen worden. Hiertegen wordt aangemerkt dat, wanneer Europa ooit in de Hongaarsche Zaken betrokken wordt, zulks alleen ten gevolge der gebeurtenissen in dat Land en van zijne verhouding tot Oostenrijk wezen zal, zonder dat de dagbladen, die de gebeurtenissen niet in het leven roepen, maar ze alleen bespreken, iets daartegen zullen kunnen doen.

— De heer Giblain, wissel-agent, is, zoo als men weet, voor de regtbank der Seine gedaagd, beschuldigd van talrijke valschheden in geschrifte. Het openbaar ministerie zal in deze zaak worden waargenomen door den procureur-generaal Chaix d'Est Ange; als verdediger van den heer Giblain zal de heer Lachaud optreden.

— De componist Meijerbeer is naar Berlijn vertrokken om er zijne functiën van directeur-generaal der Koninklijke kapellen te vervullen.

— De laatste mameluk der oude garde van Napoleon I is in de vorige week te Melun gestorven. Hij heette Abdallah d'Asborne, was in 1776 te Bethlehem geboren en had aan al de oorlogen des eersten Keizerrijks deelgenomen.

— De grootvorstin Maria van Rusland is gisteren van Marseille te Toulon aangekomen, waar zij door de autoriteiten en door den Consul van Rusland werd gecomplimenteerd.

— Sedert vele jaren is in de zuidelijke departementen van Frankrijk de inzameling van champignons niet zoo buitengemeen groot geweest als in dit jaar, waaruit de weerkundigen, op grond van vroegere ondervinding, een zeer gestrengen winter voorspellen.

— Volgens het ontwerp van den heer Baggio te Milaan heeft zich aldaar een genootschap, onder den naam van centrale opperjunta voor den Italiaanschen kruistogt en tot bevrijding van Venetië, gevormd en den generaal Garibaldi tot opperbevelhebber gekozen. Zie hier het antwoord, door hem den heer Baggio toegezonden: „ Ik vereenig mij met uw plan tot een Italiaanschen kruistogt en beschouw dit als een maatregel, een Volk waardig dat, tot welk een prijs ook, herleven wil. Ik zou den titel van generalissimus ongaarne dragen. Deel alleen mede dat ik tot de uwen behoor, en dit zal voldoende zijn. Als men mij noodig zal hebben roep mij dan, maar onder voorwaarde dat het alsdan voor goed zal wezen. Uw zeer toegenegen Garibaldi."

— Uit Rome wordt geschreven dat al de hervormingsplannen, waarvan in den laatsten tijd sprake is geweest, welke de Hertog van Grammont met zoo veel zorg heeft verpleegd, waarop door graaf Walewski in zijne circulaire werd gedoeld en die het heilige collegie der kardinalen zulk een schrik om het hart joegen, in rook zijn vervlogen sints de Regering door de verwijdering van Garibaldi weer wat ruimer adem haalt. Trouwens het bleek reeds uit de beteekenisvolle zinsnede in het dagblad van Rome: „ Onderscheidene bladen hebben gesproken van concessiën of hervormingen, zoo als zij dat noemen, welke de H. Vader aan zijne onderdanen zou toestaan en die door hen nu eens overdreven dan weder althans in een dubbelzinnig daglicht zijn gesteld geworden, altoos met een boos oogmerk."

L'Univers verheugt zich zijnerzijds van ganscher harte in dezen loop der zaak en verklaart ronduit dat de wereldlijke en geestelijke magt afscheidelijk zijn in den opperpriester. De Code Napoleon zoowel als de secularisatie van het bestuur is dus in lijnregten strijd met het wezen zelf der Romeinsche priesterheerschappij. Volgens dat blad is de Regering des H. Vaders eene Regering *sui generis,* die niets anders kan zijn dan zij is, en nooit in harmonie kan gebragt worden met het burgerlijk wetboek van Frankrijk.

— Uit Weenen werd eenige dagen geleden geschreven dat de Graaf van Parijs en de Hertog van Chartres een bezoek zouden brengen bij den Graaf van Chambord te Frohsdorff. De beide Prinsen hebben zich echter dadelijk naar Triest begeven, zonder zich ergens op te houden.

— Men schrijft van St. Thomas den 15 november, dat eene afdeeling Fransche en Engelsche oorlogschepen naar Santo Domingo gezonden is, om van de Dominikaansche Regering ophelderingen te vragen omtrent de feiten, die de Consuls dezer beide Natiën hebben bewogen het Land te verlaten.

Per Telegraaf.

LONDEN den 5 December.

De Times zegt, dat het Congres in naam den 5 januarij, maar inderdaad eerst den 15den dier maand zal aanvangen.

Lord Cowley alleen zal Engeland op het Congres vertegenwoordigen, en volgens den Times schijnt de deelneming van Engeland meer te geschieden uit internationale beleefdheid dan om mede te beraadslagen over de zaken van Italië.

(*Tweede depêche.*)

Het stoomschip Asia heeft tijdingen aangebragt uit New-York van den 23sten ll. en 5000 dollars in specie.

Volgens de met dat stoomschip ontvangen tijdingen, had het Engelsch eskader San Juan verlaten. De generaals Miramon en Marquez hadden, naar het gerucht zeide, met de geroofde twee millioen dollars op een Engelsch stoomschip de wijk genomen. Het leger van den generaal Miramon had daarop Santa Anna tot bevelhebber geproclameerd.

Te New-York was de wissel op Londen 9¾ a 10. Illinois 60⅝. Katoen middling 11⅜ c. Suiker veel gestegen. Meel vaster. Tarwe. Boter en Kaas onveranderd. Tabak en Koffij gezocht. Vrachten hooger.

Te New-Orleans den 22sten ll. Katoen middling met levendigen handel tot 11 a 11¼ c. Suiker ⅛ gestegen.

Te Havana den 16den Wisselkoersen en Vrachten dalende.

Het stoomschip Saxonia was uit Europa te New-York aangekomen.

PARIJS den 5 December.

De toebereidselen tot het Congres hebben aan het ministerie van buitenlandsche zaken reeds een aanvang genomen.

Volgens le Pays neemt Engeland de uitnoodiging tot deelneming aan het Congres aan en zal lord Cowley tot eersten gevolmagtigde worden benoemd. De tweede is nog onbekend. Pruissen en Piemont hebben toestemmend op de uitnoodiging geantwoord.

Het gerucht dat Oostenrijk eene rondgaande nota zou hebben afgezonden om tegen het regentschap van den heer Buoncompagni te protesteren, wordt tegengesproken.

Frankrijk 3 pc. slotkoers 71.35.

TURIJN den 4 December.

De zaak der delegatie van het Regentschap aan den heer Buoncompagni is tot genoegen der daarbij betrokken partijen geregeld. De heer Buoncompagni zal, in hoedanigheid van gouverneur-generaal der provincien van Midden-Italië, naar Florence gaan. De attributen van den gouverneur-generaal strekken zich uit tot de strijdkrachten van de Ligue en tot de betrekkingen van Midden-Italië met Piemont en de vreemde Mogendheden.

TRIEST den 4 December.

Het stoomschip Volcan is alhier aangekomen met tijdingen uit Konstantinopel van den 26 november. De heer de Lesseps was den 21sten in de Turksche hoofdstad gearriveerd. De Regering heeft uit Thessalië doen terugkeeren de troepen welke op de Grieksche grenzen gestationneerd waren, en heeft deze naar Monastir gezonden.

Uit Antivari wordt den 27 november gemeld, dat de commissie, welke in last had de grenzen van Montenegro te traceren, te Losina was aangekomen. Men rekende dat zij den 29sten haren arbeid voltooid zou hebben en dat zij zich vervolgens naar Ragusa begeven zou.

LISSABON den 3 December.

De Engelsche paketboot Oneida, welke Rio Janeiro den 8 november verlaten heeft, is op den Taag aangekomen.

De tijdingen van la Plata zijn belangrijk. Het eskader van den generaal Urquiza, voorzitter der Argentijnsche Confederatie, had de passage van Martin Garcia geforceerd en zijne troepen hadden te Cyreda slag geleverd aan die van Buenos-Ayres. Die van Buenos-Ayres werden geslagen en vlugtten naar de stad, het veld latende aan Urquiza die naar Buenos-Ayres trok.

Te Rio-Janeiro had de wissel weder eene kleine verbetering ondergaan, die was op Londen 25½ a 25¼, op Parijs 375 a 380, op Hamburg 720 a 725. De wissels, door de Oneida tot deze koersen overgebragt, bedongen £ 550.000 op Londen, fr. 2,000.000 op Parijs en weinig op Hamburg.

De prijs der koffij was 200 reis hooger, te weten van 5900 tot 6000 reis per arrobe. De voorraad beliep 110.000 z. De uitvoer van 8 october tot 8 november bedroeg: 115,575 z. naar de Vereenigde Staten, 20.210 z. naar het Kanaal, 10,077 z. naar Havre, 19,992 z. naar Marseille en 16,300 z. naar de Middellandsche Zee.

MADRID den 5 December.

Volgens het rapport van den maarschalk O'Donnell bedroeg het verlies der Marokkanen in het laatste gevecht 500 dooden en 1500 gekwetsten. Gevangenen waren er bij die gelegenheid niet gemaakt. Volgens hetzelfde rapport telden de Spanjaarden sedert het begin der vijandelijkheden 88 gesneuvelden, 644 gekwetsten en 73 man, die om een of andere reden buiten gevecht waren gesteld. De generaal Zabala had eenige troepen op verkenning uitgezonden in de rigting van het kamp der Mooren en van Tetouan.

De Spaansche Regering heeft de uitnoodiging tot deelneming aan het Congres ontvangen.

LONDEN den 5 December.

KOLONIALE WAREN waren bijna zonder handel. — OLIEN. Raap- 39¼, Lijn- 27/9, Palm- 46/9, Patent- 36¼. — TALK 56/9, 56/, 56/6. — IJZER 54/6. — GRANEN. Tarwe onveranderd. Gerst en Haver flaauw. — BOTER. Friesche 112; Groninger 85; Zwolsche 101; Kamper 105. VEE. Aan de markt waren 4740 Runderen, 19,970 Schapen en Lammeren en 143 Kalveren. Prijzen iets williger.

LIVERPOOL den 5 December.

KATOEN. Heden werden afgedaan 8000 b. tot onveranderde prijzen.

BERLIJN den 5 December.

ROGGE per Dec. 49, per Voorjaar 47⅞ th.

ANTWERPEN den 5 December.

KOFFIJ en SUIKER vast. — GRANEN. Tarwe *f* 12⅝; Rogge *f* 8¼.

MADRID den 3 December.

Spanje 1¾ pc. 33.75; dito 3 pc. 43.90.

PARIJS den 5 December.

Frankrijk 3 pc. 71.35; dito 4½ pc. 96.30. Crediet Mob. 815. Spanje 1¾ pc. 33⅜; dito Binnenl. 3 pc. 43½.

LONDEN den 5 December.

De 3 pc. Geconsolid. 96⅞. Rusland 5 pc. 109; dito 4½ pc. 100½. Spanje 1¾ pc. 33⅜, dito Buitenl. 3 pc. 45¼. Portugal 3 pc. 45⅞. Mexico 3 pc. 22¾. Venezuela 4½ pc. 29¾, dito Uitgest. 15 a ½. Ecuador Nieuwe 1 pc. 13. Holland 4 pc. 100½; dito 2½ pc. 65¼. Illinois Shares 62 a 63; dito Bonds 7 pc. 78 a 79.

WEENEN den 5 December.

Nationale Metalliek 5 pc. 78.50. Metalliek 5 pc. 72.50. Wissel Londen *f* 124.

FRANKFORT den 5 December.

Metalliek 5 pc. 55⅝; dito Nationale 5 pc. 60⅝.

Spanje 1¾ pc. 32⅝; dito 3 pc. 41⅞.

ANTWERPEN den 5 December.

Spanje 1¾ pc. 32⅜; dito Binnenl. 3 pc. 43½. Metall. 5 pc. 57½; dito Nation. 5 pc. 61½.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 5 December.

Het examen voor de betrekking van telegrafistleerling is bij het Departement van Binnenlandsche Zaken afgeloopen. Men verwacht reeds binnen eenige dagen de benoemingen voor de bestaande vacatures.

— De nieuw verbouwde lokalen aan het Ministerie van Finantien zijn thans weder betrokken.

— Men verneemt dat met Nieuwjaar bij het Departement van Marine aan onderscheidene ambtenaren eene geldelijke promotie zal worden verleend.

— Ter gelegenheid van het Kersfeest zal door mgr. van Vree, Bisschop van Haarlem, eene plegtige pontificale mis worden gecelebreerd in de H. Willebrorduskerk in de Assendelftstraat alhier.

— De onlangs ter dood veroordeelde, doch van Z. M. gratie bekomen hebbende gepensionneerde luitenant-generaal Carl August Gunkel, wiens regtsgeding voor eenige maanden zooveel opgang heeft gemaakt, is in den afgeloopen nacht ten 3 ure in het huis van burgerlijke en militaire verzekering, alhier waar het hem gegund was zijn straftijd door te brengen, overleden, na alvorens de Heilige Sacramenten der stervenden te hebben ontvangen.

STATEN-GENERAAL.

De Tweede Kamer zette, in hare zitting van heden, voort de behandeling van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1860 (*Binnenlandsche Zaken*).

De algemeene beraadslaging over de VIIde afdeeling (*Onderwijs*) in de zitting van zaturdag niet afgeloopen zijnde, voerden daarover het woord de heeren *Schimmelpenninck,* die de voordragt der Regering verdedigde om eenige uitbreiding te geven aan het hooger onderwijs; *van Reede van Outshoorn*, die de voorgestelde splitsing van den leerstoel van vaderlandsche geschiedenis en letterkunde aan de hoogeschool te Leyden bestreed, omdat gelijke splitsing niet voor de andere hoogescholen werd voorgedragen; *Sloet tot Oldhuis,* die de voorgestelde splitsing daarentegen krachtig verdedigde, bovenal op grond om aan professor de Vries tijd te geven tot voltooijing van zijn Nederd. woordenboek; *Zijlker,* evenzeer de splitsing in bescherming nemende en daarbij aandringende om niet met karige hand voor de verbetering van hooger en lager onderwijs te werk te gaan; *van Voorthuysen*, die bezwaar had tegen de ongelijkmatigheid, waarmede de Regering de hoogere uitgaven voor het hooger onderwijs over de drie hoogescholen verdeelde, daarbij aan de hoogeschool te Leyden den voorrang gevende; *Wintgens,* die, daarentegen, den voorgedragen maatregel verdedigde en hulde bragt aan de belangeloosheid van prof. de Vries, die de splitsing verlangde met verlies van eigen inkomsten, ten einde zich te beter aan zijne lievelingsstudie, de vaderlandsche taal, te kunnen wijden; *van Hoëvell*, die de noodzakelijkheid betoogde van de oprigting van instellingen van onderwijs voor de industrie, en tevens op nieuw ter sprake bragt de verlangde hervorming van de academie te Delft; *Mackay*, die de regeling der jaarwedden en pensioenen voor de lagere onderwijzers behandelde, en tegelijkertijd de splitsing van den leerstoel van vaderlandsche geschiedenis en letterkunde verdedigde, en *Thorbecke,* die onderscheidene punten betrekkelijk hooger, middelbaar en lager onderwijs ter sprake bragt, verklarende zich daarbij tegen de voorgenomen splitsing van meergemelden leerstoel.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken*, de opgenoemde sprekers beantwoordende, verklaarde in substantie: 1°, dat de aanschrijvingen over de wet op het lager onderwijs gedaan worden naar aanleiding van de inlichtingen die provincien, gemeenten of inspecteurs vragen zoo omtrent den uitleg der wet, als ten aanzien van punten, die niet bij de wet waren geregeld, meenende de Minister dat hij geroepen en verpligt was om zijn gevoelen op dergelijke vragen te kennen te geven; 2°, dat de voorgestelde splitsing van den leerstoel in de vaderlandsche geschiedenis en letterkunde was in het belang van de wetenschap, zijnde het voornemen tevens om die splitsing niet terug te houden voor de andere akademiën, zoodra daartoe noodzakelijkheid zal bestaan; 3°, dat de Regering gaarne zal willen ondersteunen de oprigting van particuliere scholen voor industrie; 4°, dat de zaak der akademie te Delft wettelijk zal worden geregeld, doch dat geene verzekering is te geven omtrent den bepaalden tijd, binnen welken die wet zou worden voorgedragen, en 5°, dat de voordragt om kweekscholen en normaallessen op te rigten is overeenkomstig met de wet op het lager onderwijs, terwijl het onderwijzend personeel, althans de hoofden daarvan, op zeer voldoende wijs zouden zijn te vinden.

Na eene repliek van de heeren *van Reede, van Hoëvell, Meylink en Mackay*, voerden de heeren *van Wintershoven* en *van Nispen* het woord naar aanleiding van de toepassing, die gegeven wordt aan art. 33 van de wet op het lager onderwijs, waarop de *Minister* antwoordde, dat naar zijne meening art. 33 van die wet behoorlijk werd toegepast, in dien zin, dat de gemeenten de vrijheid hebben, om het onderwijs geheel kosteloos voor de gemeentenaren te doen inrigten.

De algemeene beraadslaging is daarna gesloten en de discussie over de artt. verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

[*Zie verder het uitvoerig verslag dezer zitting in ons Bijblad van heden.*]

ROTTERDAM den 5 December.

Aanstaanden donderdag den 8 december, des middags ten 1½ ure, zal de Gemeenteraad alhier eene vergadering houden, waarin de volgende zaken ter tafel zullen worden gebragt: Mededeeling van ingekomen stukken; benoemen van vier leden in de Plaatselijke Schoolcommissie; delibereren over de adressen en het rapport betrekkelijk de afscheidingen achter de huizen van den Haringvliet, en idem over de conceptverordening voor de havenloodsdienst.

Door de Maandvergadering van het Ned. Zendeling-Genootschap is heden tot Director van het Zendelinghuis benoemd: dr. P. de Jong, adj. interp. leg. Warn., te Leyden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft bepaald, dat de verkiezing van een lid in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in het hoofdkiesdistrict Amsterdam, welke moet plaats hebben ten gevolge van het overlijden van den heer H. Stolte, en van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in het hoofdkiesdistrict Dordrecht, welke moet plaats hebben ten gevolge van het aanvaarden door den heer mr. P. A. Sander van de hem opgedragen ambtsbetrekking van raadsheer in het provinciaal geregtshof in Zuidholland, zal geschieden op dingsdag den 27 dezer, en dat, zoo eene herstemming noodig is, deze zal plaats hebben op dingsdag den 10 januarij 1860.

Aangenomen het beroep naar de Ned. Hervormde gemeente te Amsterdam door ds. J. J. L. ten Kate, pred. te Middelburg.

— Ds. F. C. A. Pantekoek, te Charlois, is benoemd tot lid der plaatselijke schoolcommissie, ter vervanging van wijlen den heer A. E. van der Hegge.

— Men verneemt uit Munchen, dat onder de buitenlandsche geleerden, die ter gelegenheid van het geboortefeest des Konings van Beijeren tot leden der Koninklijke Akademie zijn benoemd, ook behoort de hoogleeraar van der Hoeven te Leyden.

— Gisteren vierde ds. D. J. Mackay te Amsterdam, in de Noorderkerk, zijne 50jarige Evangeliedienst. De grijze leeraar sprak in deze feestelijke ure eene treffende en boeijende leerrede uit, naar aanleiding van Galaten VI, vs. 4a: „ *Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen anders dan in het kruis van onzen Heer Jezus Christus.*"

— Door het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut, afdeeling zeevaart, is aan den gewezen 1sten stuurman Smith, van de Jan van Hoorn, een kostbaar boekgeschenk vereerd, bestaande in de nieuwste werken van de Board of Trade, met het 1ste en 2de deel, 8ste editie, van Maury's Sailing Directions, als een bewijs, dat zijn arbeid aan de door hem gedane waarnemingen, op zijne laatste reis met genoemd schip, en die onder de gegeven omstandigheden niets te wenschen overlaat, op *hoogen prijs* wordt gesteld, en als een blijk van goedkeuring voor zijn loffelijk pogen, om zelfs in de hoogst moeijelijke positie waarin hij zich bevond, de practische zeevaart zoo goed bevorderlijk te zijn geweest.

— Zr. Ms. schroefstoomschip Citadel van Antwerpen, onder bevel van den kapit.-luit. ter zee G. P. J. Mossel, van het Nieuwe Diep naar Java bestemd, is jl. donderdag, laatst van Sheerness, te Plymouth gearriveerd, en is bij het binnenkomen der Sound aldaar met de gebruikelijke saluutschoten ontvangen.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 5 December.

OVERLEDEN: J. F. van As, z., 7 m. — F. Blankhart, z., 1 m. — C. J. van Os, d., 1 j. — M. A. Cohen, jm., 55 j. — M. S. Fenchel, z., 3 m. — E. Goudsmit, d., 7 m. — J. van Veghelen, z., 4 m. — A. M. Ruts, d., 6 m. — A. J. Sleypen, d., 3 j. — J. C. Regoord, d., 2 j. — M. J. van Rechteren, d., 17 j.

Ter Secretarie der gemeente Rotterdam is tegen betaling van twintig centen verkrijgbaar gesteld het Ontwerp eener Verordening voor de Haven-Loodsdienst.

Rotterdam 5 *December* 1859.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 5 Dec.

	2 maanden.	Kort.
Londen...	11.58¾	11.63¾
d.° 3/m.	11.56¼	—
Parijs . .	55 7/16	55⅛
d.° 3/m.	55¼	—
Bordeaux.	55 3/16	55½
Genua. . .	45½	—
Livorno. .	38½	-
Napels . .	78½	—
Petersb. .	165	- -
Hamburg.	35 1/16	35 3/16
d.° 3/m. .	35	—
Antwerp .	—	1½ v
	6 weken.	**Kort.**
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99	—
Weenen. .	92	—
Triest. . .	91⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 5 Dec.

	2 maanden		zigt.	
Londen. .	11.62½	p	11.65	g
Parijs. . .	55 7/16	g	55¾	g
Bordeaux.	55	g	—	g
d.° ½ m.	55⅜	g	—	g
Genua . .	45½	g	—	g
Livorno. .	38¼	g	—	g
Napels . .	78½	g	—	g
Hamburg.	35 1/16	g	35¼	p
	3 maanden.		**Zigt.**	
Madrid . .	240	g	—	g
Cadix. . .	242	g	—	g
Sevilië . .	239	g	—	g
Bilbao . .	239	g	—	g
Lissabon .	40⅜	g	—	g
Porto. . .	40¼	g	—	g
Petersb. .	167	g	—	g
	6 weken.		**Zigt**	
Weenen . .	91½	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	

Rotterdam ⅛.

Beurstijdingen.

AMSTERDAM den 5 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.	63 1/16	63¼	63⅛
„	dito dito 3 „	75⅛		
„	dito dito 4 „	97	97½	97⅛
„	Amort-Synd...3½ „	92¾		
„	Handel-Maats.4½ „	125¼		
„	O. I. Leening 4 „	96		
„	Leen. Holl. Sp. „			
„	Rijn-Spoorw...4½ „			
„	Maats. v. Weld. 4 „			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½ „	52		
Frankrijk,	Certificaten....3 „			
Spanje...	Buitenlands. ..1¾ „	32 9/16	32 11/16	32⅝
„	dito 3 „	43⅞		
„	Bino. a *f* 60003 „	42⅜	42½	42⅛
„	Amort. Schuld.........			
„	Bew. v. Coup..........			
Portugal,	Oblig............3 pCt.	43¾		
„	dito 1856/59..3 „	42⅛	42¼	
„	dito Uitgest...			
Rusland,	Obl. *Hopeen C.* 5 „	103⅞	104	
„	dito 1828/29..5 „	102⅛		
„	Cert. 1831/33..5 „	84 11/16		
„	dito 1840......4 „	80 5/16	80⅜	
„	dito *Stieglitz* ..4 „	80 5/16	80⅜	
„	dito d.° Nieuwe 5 „	90	90 1/16	
„	dito d.° 1855 N. 5 „	99½	99 9/16	
„	dito te Londen 4½ „	95⅞		
„	dito v. Assign. 6 „	62	62¼	
„	Inschr. dito ...6 „			
Polen	Aand. 1835.........*f*			
„	Obligatien......4 pCt.	78½		
Pruissen,	Oblig............5 „	102⅛	102¼	
„	Aand....... 3½ „			
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5 „			
„	dito dito 4 „			
„	dito Met. Oude 5 „	54¼	54 11/16	54⅝
„	dito N. te Ams. 5 „	73¾	74	74
„	dito Nat. Met. 5 „	58⅜	58⅝	58⅝
„	dito Metall.....2½ „	28⅞	29⅛	28 15/16
„	Wen. Ad. fl 2504 „	270		
Brazilië,	1824, £ 100, 5 „	99¼		
Equador,	£ 100...........1 „	12⅞	13 9/16	13¼
Venez.....	Obligatien......3 „	27	27 3/16	27 1/16
„	Uitgestelde....1½ „	14¼		
Grenada,	Obligatien......3½ „	16 9/16	16 11/16	
„	Uitgestelde	5		
Mexico,..	Obligatien......3 „	20⅞		
Illinois,	.......................7 „	81¾		

Handel-Maatsch. op rescontre, 125¾, 126. Rusland, Cert. Adm. te Hamburg, 5 pc., 89⅜; dito te Londen 1859, 3 pc., 63 15/16; dito Spoorweg Actien, volgef., 5 pc., 219¼, 219¾. Weener Bank-Actien *f* 844; dito Aand., 1839, *f* 280; Fr. Oostenr. Spw. Obl. bij Hope, 3 pc., *f* 123. Brazil., Geldl. 1843, 5 pc., 99⅛. Louisiana 100l.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3½ pc., Disconto 3 pc.

Integralen bij eenige affaire vast; Holl. 4 en 3 pc. daarentegen meer aangeboden. Van buitenl. waren Russische vast; Oostenrijksche lager; Zuid-Amerikaansche zeer

...auw.

Laatste prijzen ten 4 ure: Holland, 2½ pc., 63 1/16, 63¼. Spanje, 1¾ pc., 32⅝; dito Binnenl. 3 pc., 42½. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 54⅜, 54 7/16; dito Nat., 5 pc., 58⅜.

LONDEN den 3 December.

3 pc. Cons.cont.	96⅝	a	96⅞	3 pc. Peru....	70	a	71
id. id. op tijd	96⅝	-	96⅞	4½ pc. id. Urib.	83	-	84
5 pc. Oostenrijk	78	-	80	id. te New-Y.	80	-	82
4½ pc. België..	97	-	99	3 pc. Portugal.	45	-	46
5 pc. Braz. 1824	101	-	103	5 pc. Rusland.	108	-	110
id. 1829/39 ...	—	-	—	4½ pc. idem	98	-	100
id. 4½ pc. 1852	96	-	—	3 pc. Spanje...	44½	-	45½
idem 1858....	95¼	-	96	1¾ pc. idem...	33½	-	34
6 pc. Buen.-Ayr	82	-	84	idem Amort. ..	10½	-	11½
6 pc. Chili....	103	-	105	id. Cert. Coup.	4½	-	5
3 pc. idem....	73	-	76	5 pc. Sardinië.	86	-	—
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	76½	-	77½
3 pc. idem ...	85	-	87	idem Nieuwe..	65½	-	66½
2½ pc. Holland.	65	-	66	4 pc. idem....	103½	-	104
4 pc. idem....	99	-	100	3 pc. Venezuela	28	-	30
Ecuador	12	-	14	idem Uitgest..	14	-	15
id. Land-warr.	—	-	—	Wissel Amst. krt.	11.13½	a	14½.
3½ pc. Grenada.	16	-	17	idem 3 m.	11.15	-	15½.
id. Uitgestelde	4¾	-	5¼	id. Rott. 3 m...	11.15	-	15½.
3 pc. Mexico.	22¾	-	23	id. Parijs kort....	25. 7½	-	15.
4½ pc. Peru...	91	-	92	idem 3 m.....	25.27½	-	35.

Binnenlandsche fondsen prijshoudend. Van de buitenlandsche is te vermelden eene plotselinge rijzing in Venezuela wegens het ontvangen door de heeren Baring van gelden voor de betaling van het dividend dat de volgende maand vervalt; geheel tegenovergesteld is het gedrag van Equador, dat de schorsing aankondigt van de betaling van dividend der buitenlandsche schuld, ten gevolge waarvan eene daling plaats had van 14½ a 15½ op 12 a 14.

ROTTERDAM den 5 December.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.		63		
"	dito dito 4	"	97 7/16	97½	97 7/16
Spanje,..	Obl. 3 pCt. nu 1¾	"	32¾		
Portugal,	Obl. 1856/7/9. 3	"	42⅛		
Rusland,	dito bij Baring. 4½	"	95¾		
"	bij Stiegl. 18555	"	99½	99⅝	99½
"	Spoorw. Aand. f		219½		
Oostenr.,	Obl. in Metal. 5	"	54½		
"	dito N. te Ams. 5	"	73⅝		
"	dito Nat. Met. 5	"	58 9/16	58⅝	58 9/16
Venez.,..	Oblig. 1½	"	14 5/16	14⅜	14 5/16
Equador,	Obl. 1	"	12 15/16	13	12 15/16
"	Land-Warrants	"	3¼		

Binnen- en buitenlandsche fondsen werden heden tot omstreeks onveranderde prijzen verhandeld, van laatstgenoemden ondergingen evenwel Equadors eene niet onbeduidende vermindering. De handel was over het algemeen niet zeer levendig te noemen.

Het Commité der Effectenhandelaren.
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Spanje, Binnenlandsche a 6/m., 3 pc., 42 5/16. Portugal, Obligatien 1856/59, 3 pc., 42⅛. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 29, 29 1/16, 29 1/16; dito Oude, 5 pc., 54½; dito Nationale, 5 pc., 58½, 58 9/16, 58½. Equador, Obl., 1 pc., 12¾, 13, 13.

PARIJS den 3 December.

Frankrijk 3 pc. a contant 71, 70.90, 71; dito op ult. 71, 71.20, 70.85, 71.15; dito 4½ pc. a contant 96, 96.25, 96.25; dito Bank-Actien 2890. Crediet-Mobilier 792.50, 802.50. Rusland 4½ pc. 97½; dito Spoorweg-Aandeelen volgef. —Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. —; dito buitenlandsche 3 pc. oude — en nieuwe —; dito binnenlandsche 3 pc. —; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. 85.

De beurs was heden wederom zeer geanimeerd en de meeste fondsen werden hooger gedaan. Vooral laatbeurs waren de prijzen zeer vast.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 5 December.

MEEKRAPPEN redelijk aangeboden, doch wederom iets hooger gehouden; de omzet was vrij goed.

SALPETER. Heden werden alhier afgedaan 3269 b. Chili, zeilende per Ida Maria de Raath, a f 8½.

GRANEN, ZADEN enz. Tarwe. Door de vriezende weersgesteldheid der laatste dagen was Zeeuws., Vlaams. en Overm. niet ruim aangevoerd en bragt voor de gewone soorten ter naauwernood vorige prijzen op; goede en puike jarige f 9.75 a f 10.25; mindere f 8.20, a f 9.50. De puikste Nieuwe f 9 a f 9.40; middelbare f 8.50 a f 8.75; geringe f 7.25 a f 8.25; Pools. bij gerijf als voren; Roode meestal iets lager; 158 ℔ jar. witbonte Pools. f 330; 160, 162, 164 ℔ jarige Hoogl. Kleefs. f 320, f 335, f 340; 163 ℔ Jar. Bovenl. Ris f 315; 160 ℔ N. dito f 290, f 295; N. Rijn per 2400 kil. f 300. Rogge: Overm., Zeeuws; en Vlaams. als voren: f 6.50 a f 7.30; buitenlandsche flaauw: 152 ℔ Dantziger f 220; 152 ℔ Pruissische f 220; 150 ℔ Belg. f 215; 144 ℔ Archangel f 190. Gerst. Zeeuws., Vlaams. en Overm. 10 c. lager. Winter f 4.80 a f 6.10; dito Zomer f 4.80 a f 5.90. Haver: Zeeuws. en Inl. Korte f 3.30, f 5; dito Lange f 2.20, f 3.90. Boekweit: op 140 ℔ N. Brab. f 183, f 184, f 185, f 186, f 188, f 190; Fransche f 159. Erwten: Zeeuws. Groene f 8.75, f 9.75; groote dito f 9.50 a f 12.75; Geld. Graauwe en Capucijner f 11, f 15.50. Boonen. Zeeuws. en Walch. Witte f 8, f 10.25; dito Bruine f 8, f 10.50; dito Paardenboonen 10 c. lager, f 6.10, f 7.10. Koolzaad: Zeeuws. in zakk. £ 56½. Kanariezaad 50 c. lager: f 10, f 11.25. Inl. Hennepzaad f 195.

SCHIEDAM den 5 December.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	f 13.25.
JENEVER, " " " " "	- 19.75.
Amst. proef, " " " " ,	- 20.—.
alles zonder de belasting.	
SPOELING, per Ketel	- 1.30.

AMSTERDAM den 5 December.

TIN. 600 blokken Banca zijn tot f 82½ afgedaan en 300 blokken dito tot denzelfden prijs.

VETWAREN. Zuidzee-Traan f 32; Robben- f 36; Bruine Lever- f 42, blanke f 50 a f 56; Rondvisch per 50 Ned. ℔ f 14½; Ansjovis 1859r f 7½, 1858r f 8, 1850r f 3¾.

VEE. Runderen 1ste kwal. f 170 a f 200, 2de kwal. f 160 a f 180, 3de kwal. f 150 a f 170; Melk- en Kalf-Koeijen f 100 a f 140; Schapen f 18 a f 22; Varkens 42 a 46 c. per Ned. ℔.

GRANEN. Tarwe stil; 127 ℔ Friessche f 275; in veiling 60 l. besch. Pools. 132/133 ℔ f 309 tot f 320. Rogge, dadelijk f 3 a f 6 lager, op levering f 2 a f 3 hooger: 126 ℔ Pruiss. f 210; 120/121 ℔ Petersb. f 185, f 187; 117/118 ℔ Archang. f 182, f 184; 127 ℔ Pruiss. f 213; op levering in April f 192, f 193, Mei f 194 f 195. Gerst prijshoudend: 113/115 ℔ Dantziger f 200, f 208. Haver en Boekweit zonder handel. Woensdag 7 dezer wegens zeeschade in veiling 58 l. Deensche Rogge f 119 tot f 122.

ZADEN enz. Koolzaad traag; op 9 v. Olie te leveren: in April e. k. £ 64. Raapolie op 6/w. f 36¾; vlieg. f 35½; 1 Mei f 36⅝ a ½. Lijnolie: op 6/w. f 31¼; Vlieg. f 30; 1 Maart f 30½ a 30¼; 1 April f 30¾ a f 30⅝; 1 Mei f 31 a f 30⅞. Hennepolie op 6 w. f 37½. Raapkoeken per 1040 stuks f 58 a f 62. Lijnkoeken per 104 stuks f 9 a f 12.

De marktnotering was heden als volgt:

HOOI. Langestraats	f 14½ a 16½	STROO. Rogge....	f 11½ a 12
Kamper-Eilands..	" 13½ - 16	Tarwe............	" 11 - 11½
Koe...................	" 10 - 13½		

LONDEN den 30 October.

TALK. De markt is zeer stil en de meeste prijzen dalende, alleen die van Stadstalk zijn rijzende. Men noteert: Stads- 59/6, P Y C disp. 56/6, Dec. 56/, Jan./Mrt. 55/3, Maart 55/9.

LIVERPOOL den 2 December.

KATOEN. De markt was gedurende deze week flaauw en het artikel blijft aangeboden. Amerik. soorten zijn ⅛ d. lager. Braziel ⅛ a ¼ en Surat ⅛ d. Egypt. alleen is gevraagd en onveranderd. Op speculatie zijn afgedaan 3440 b. en voor uitvoer 8760 b. — ASSCHEN. Er zijn 300 v. afgedaan. Pot- bedong 27/ a 27/3 en Paarl- 27/3 a 27/6. — ZWAVEL. Omzet 100 t. op levering tot £ 8.2/6 en 150 t. disp. tot £ 8.5 a £ 8.15. — Van NITRATE vonden 1320 ton op levering tot 14/6 a 14/9 en 400 ton disp. tot 14/ a 14/6 nemers. — OLIEN. Van Palm- 190 t. tot £ 44.15 a £ 45.10, en van Terpentijn- 140 v. tot 34/.

Kolenvrachten.

van Wales			naar Kurrachee...	45/	- 47/9
naar de Kaap de Goede Hoop.	38/	a —	" Manilla.....	40/	- —
" Hongkong...	60/	- 62/6	" Bombay.....	42/6	- —
" Shanghai....	67/	- —	" Calcutta	40/	- 42/6
" Sydney.....	50/	- —	" Aden.......	52/	- 53/
" Madras	45/	- 47/6	" Singapore...	45/	- 46/
" Melbourne ..	45/	- 50	" Suez.	62/6	- 65/
van hier			" Hong-Kong..	60/	- —
" Panama.....	45/	- —	" Shanghai....	60/	- 62/6
" Ceylon	42/	- 43/	" SanFrancisco.	45/	- —

ANTWERPEN den 3 December.

GRANEN. Tarwe vaster; inl. houdt men f 12¼ a f 12½. Rogge iets hooger; Inl. f 8 a f 8¼. — OLIEZADEN zeer vast; Riga Zaailijnzaad f 21½. — Van KATOEN zijn 164 b. Alabama en 36 b. Louisiana verkocht. — Van SUIKER 81 k. Havanna en van KOPER 8000 kil. Amerik. tot hoogere prijzen.

HAVRE den 1 December.

KATOEN. Heden is de markt stiller en de omzet bedraagt 563 b. disp. — Van KOFFIJ zijn 300 b. Manilla tot fr. 127½ verkocht. — HUIDEN. In dit artikel ging zeer veel om en men betaalde vaste prijzen voor ca. 8500 stuks diverse soorten. — Van POTASCH zijn 75 v. 1.a Amerik. op levering verkocht tot fr. 39. — RIJST. Voor ca. 300 b. Bengaal betaalde men fr. 16. — WAS blijft gevraagd; 5000 kil. gele New-York bedongen fr. 2.32½. — Van VERWHOUT zijn afgedaan 73 t. Lima tot fr. 18½.

HAVRE den 2 December.

KATOEN. De markt blijft stil. Omzet 560 b. disp.; op levering is meer vraag en werden daarvan ca. 2000 b. verkocht. — KOFFIJ. Eene zeilende lading van 4424 b. Manilla is afgedaan tot fr. 126½; 350 b. disp. tot denzelfden prijs, en 263 b. Haïti tot fr. 70. — Van SUIKER vonden alleen 80 v. Antilles tot fr. 59 a 59½ nemers. — HUIDEN blijven gevraagd. Omzet 500 st. gedr. Buenos-Ayres tot fr. 150; 1000 st. dito dito tot fr. 155; 525 st. dito dito tot fr. 140; 3400 st. gez. dito tot fr. 86; 1400 st. dito Montevideo tot fr. 83, en 810 st. dito New-Orleans tot fr. 59½. — Van RIJST zijn ca. 100 tiersj. Carolina tot fr. 32½ verkocht, en van WOL 50 b. Buenos-Ayres op levering tot fr. 2.55 a 2.80. — VERWHOUT. 40 t. Haïti Campêche zijn op levering tot fr. 5.80 afgedaan.

HAMBURG den 3 December.

KOFFIJ stil. — GRANEN. Tarwe onveranderd en zeer stil. Rogge stil. — RAAPOLIE per December 23⅜, per Mei 24⅜. — ZINK. 1000 ctr. loco bedongen 13.6, en 3500 ctr. dito 13.7.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aangek.*
4 dec. *Jhr. Mr. v. d. Wall v. Puttershoek,* Lammerts, Hellevoet
5 dec. Niets gepasseerd.
(4 Z.Z.W.; 5 Z.W.)

Hellevoet. *Aang.*
4 dec. *Jens Nordentofts Minde,* Petersen, Koningsbergen
Godefridus, Dreier, Windau
Johanna Wilhelmina, Faber, dito
Victor, Bowadt, Libau
Janke Schuringa, Brouwer, dito
Bonheur, Pommer, Riga
Adèle, Tobbens, dito
Zeemeeuw, Zwaal, dito
Tweelingen, Middel, dito
Paul, Schley, Brouwersh.
Matchless, Tinkler, dito
5 *Earl of Auckland* (st.), Londen
Patras (st.), dito
Albatross (st.), Liverpool
Neptunus, Struck, Libau
Vertrokken.
4 *Vice-Adm. Gobius,* v. Duyn, Newcastle
Cygnet, Boyce, Hartlep.
Elise Marie, Gifflot, St. Malo
Cath. Regina, Doll, Oostzee
Jhr. Mr. v. d. Wall v. Puttershoek, Lammerts, Brouwershaven
5 *la Plata* (st.), Hull
Osprey (st.), Liverpool
Bij Dungeness van loods voorzien: Amer. schip *Kalamazoo,* Taylor, v. Baltimore, en Eng. brik *Oak,* v. Roquejada, beiden n. Rott.
Zeilklaar.
Henriette Gerardina Susanna, Sissingh, Singapore (via Hartlepool)
Vasco de Gama, de Groot, Boston
Eliza Blagdon, Turgoose, Londen
(4 Z.Z.O.; 5 Z.W.)

Brielle *Aangek.*
4 dec. *Leo* (st.), Londen
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken
5 *Batavier* (st.), Londen
Vertrokken.
4 *Sarah,* Purvis, Newcastle
Elizabeth & Jane, Dunbar, dito
Raven, Johnson, dito
N. R. Gazfabriek, de Goede, dito
Anne Kirstine, Jörgensen, dito
Anna (st.), Bergen
De *Elizabeth & Jane,* Dunbar, en *Raven,* Johnson, zijn op de reede terug en in den Put geankerd.
(4 Z.Z.O.; 5 Z.W.)

Maassluis
4 dec. Niets gepasseerd.
Aangekomen.
5 dec. *John & Charles,* Hopkins, Rochester
(4 Z.Z.O.; 5 W.Z.W.)

Amsterdam *Vertr.*
3 dec. *Amazone,* Abbink, Sydney (N.Z.W.)
Nicot, Amesz, Batavia
Azia, Molenaar, dito
Zeester, Zoetelief, Curaç.
Remelia Johanna, Schotema, Genua
Onderneming, Trip, Charlestown
4 *Hercules,* Detering, Batav.

Texel *Aangek.*
2 dec. *Dewdrop,* Farrow, Newcastle
Alert (st.), Hull
Twee Gebroeders, Hitman, Dantzig
Tre Venner, Holm, Frederikstad
Meinsina, Klontje, Gothenburg
3 *Margaretha Harmanna,* Wilmink, Newcastle
Alexandrine, Niemann, Riga
Cornelius Dasse Viëtor, Borgman, dito
Cassandra, Flemming, Sunderland
Margrietha Autina, Jager, Kopenhagen
Viken, Johansen, Christiania
4 *Smyrna* (st.), Londen
Annechina Harmina, Stutvoet, Liverpool
Graaf v. Rechteren (s), Hull
Gouv. v. Ewijck (s), dito
Æolus, Wegener, St. Pet.
Preciosa, Albers, Riga
Vertrokken.
3 *Tasmania,* Jonker, Macassar
Lion (st.), Londen
Eendragt, Fortuin, dito
Cornelis Houtman, Rolman, Sunderland
Coldstream, White, dito
Jacobina, Breuns, Newc.
Misafko, Baade, Stavang.
4 *Thirteen,* Brown, Newc.
Catherine, Besford, dito
Melitta, Hansen, Engeland
Jonge Paul (st.), Stettin
Skjiberg, Lorentzen, Frederikshald
Express, Gjersoe, Frederikstad
Wingolf, Lyve, Dramm.
Mindet, Schwartz, dito

Vlie *Aangekomen*
1 dec. *Wemeltje,* Kok Houwink, Newcastle
Finke, Rosendahl, Dantzig
Welgelegen, Zwaal, Frederikstad
2 *Zeldenrust,* Loman, Newcastle
Battruida Battruida, Scholtens, dito
Alberdina Edzina, Woortman, Nerva
Triton, Nagel, Riga
Wiea Geziena, Bossinga, Riga
Anna Martha, Korfker, Dantzig
6 *Gebrüder,* Siemers, Nestved
Vertrokken.
2 *Marianne,* Tiemann, Newcastle
3 *Stoomvaart* (s), Hamburg

Zoltkamp *Aang.*
1 dec. *Johanna,* v. d. Baan, Galatz
Catharina Knelsina, Vos, Pillau
2 *Catharina,* Rozema, dito

Oostmahorn *Vertr.*
2 dec. *Eendragt,* Martens, Londen

Delfzijl *Gepass.*
1 dec. *Brandenburg,* Dethmers, Koningsbergen n. Leer

Vlissingen *Aang.*
3 dec. *Angéline,* Livorno
Wijbrandus Udo, Kiers, Riga
Hendrika, Wegener, dito
Wijka, Panjer, Horsens
Adriana, Paap, Pernau n. Schiedam
Vertrokken.
1 *Charlotte A. Stamler,* Hayden, Havanna
Ashburton, Bradish, New-York
Nornen, Heim, Konstantinopel

—o—

New-York *In lading*
19 nov. *Willem Frederik,* Visser, Amst.
Gezusters, Visser, dito en Rotterdam
Wapella, Cain, Rotterd.

Triest *Aangekomen*
29 nov. *Eppo Hendrik,* Schut, Rio-Janeiro
Bacchus, Zuidema, Hull

Venetië *Aangek.*
28 nov. *Geerdina,* Flik, Liverpool

Palermo *Aang.*
21 nov. *Bérénice* (st.), Messina (vertr. 24 n. Amst.)

Napels *Aang.*
23 nov. *Aurora,* Brouwer, Amsterdam

Genua *Vertrokken*
28 nov. *Rhône* (st.), Wilkens, Livorno

Santander *Vertr.*
30 nov. *Louise,* Buys, Antwerpen

Bordeaux *Aang.*
27 nov. *Henriette,* Wever, Grimsby
Vertrokken.
2 dec. *Cathar. Hofland,* Hazewinkel, Brussel

Queenstown *Vertr.*
30 nov. *Alida Ikina,* Scholtens, Ballina

Liverpool *In lad.*
2 dec. *Afina,* Koops, Livorno

Cardiff *Aangek.*
1 dec. *Sallandt,* Jonker, Waterford
Vertrokken.
J. H. van Gent, Jensen, Gibraltar

Penzance *Vertr.*
2 dec. *Klazina,* de Jonge, (v. Newcastle) Malta en Triest (na volbragte reparatie)

Bij **Penzance** *Aang.*
2 dec. *Peerless,* Evans, Rott. n. Belfast

Falmouth *Vertr.*
2 dec. *Wilhelm. Egberdina,* Top, Waterford
Baron van Hall, Scholtens, Dublin
Jeanne, Kroon, Cork
Uitgeklaard.
Gebroeders, Loodijzen, Dublin
Gezina, Pinksterboer, Lynn

Portsmouth *Gepass.*
2 dec. *Brederode,* Kruymel, Sunderl. n. Hongkong

Bij **Dungeness** *Aang.*
1 dec. *Aldebaran,* Meyboom, Batavia n. Amst. (met loods aan boord)

Deal *Gepass.*
2 dec. *Minnehaha,* Brown, Batavia n. Londen

Shoreham *Vertr.*
2 dec. *Goudvisch,* Jonkhoff, Newcastle

Londen *Aangek.*
2 dec. *Robert,* Scholtens, Stralsund

Harwich *Binneng.*
2 dec. *Carlisle,* Sisterson, Shields n. Rott.
Seppe Visser, de Jong, Londen n. Workum

Yarmouth *Aangek.*
2 dec. *Twee Gezusters,* de Jong, Nieuwe Diep

Newcastle *Uitgekl.*
2 dec. *Harmonie,* Bakker, Amsterdam

Grangemouth *Vertr.*
2 dec. *Margaretha,* Kwint, Leer

Boness *Aangek.*
1 dec. *Boreas,* de Boer, Leith

Gent *Aangekomen*
2 dec. *Sancta Maria,* Swart, Riga
Helena, Schreuder, dito

Op de **Elve** *Aangek.*
3 dec. *Jonge Lieffert,* Bakker, Aberdour

Cuxhaven *Vertr.*
2 dec. *Minister v. Bosse,* Sissingh, Lissabon

Bremerhaven *Aang.*
1 dec. *Johanna Wagner,* Wuerst, Batavia
Helena, Diepenbroek, Riga
2 *Willemina Klasina,* de Jonge, Dantzig
Jacoba Gezina, Rinks, d.°

Bolderaa *Vertr.*
27 nov. *Telemachus,* Hazewinkel, Elsen.
Lambertha, Karst, dito

Bergen *Vertr.*
19 nov. *Meiskina,* Harkema, Bremen

Stavanger *Aangek.*
16 nov. *Urda,* Torjusen, Rotterdam

Kopenhagen *Gepass.*
2 dec. *Pieter Bentum,* Schaap, Dantzig n. Grangemouth
Aangekomen.
4 dec. *Urania* (st.), Koningsbergen (vertr. n. Amst.)

—o—

Amsterdam 3 dec. Aangaande de Veendammer kof *Geerdina,* kapitein Doewes, in dato 8 nov. ll. vermeld als zijnde bij Pas de Boeuf gestrand, en dat men hoopte haar weder af te brengen, wordt nader gerapporteerd dat dit schip den 11 nov. als wrak is verkocht, en de inventaris later insgelijks in veiling zou worden gebragt.

Triest 30 nov. Kapit. Zuidema, voerende den Ned. schoener *Bacchus,* gisteren van Hull aangekomen, rapporteert, den 12 nov. op de hoogte van Kaap Bon bij hooge zee en N.N.O. storm schade bekomen en de booten verloren te hebben.

—o—

Gepraaid:

Door kapit. Zeven, van Cette in Texel binnen:

3 oct., op 36° NB. en 4° WL., *Anna Lena,* C. Zaal, v. Genua n. Brazilië.

28 oct., op 35° NB. en 5° 50′ WL., *Westenschouwen,* H. W. Boon, van Galatz naar Falmouth.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 6 dec.: 1ste getijde 0 ure 2 min.; 2de get. 0 ure 26 min.

Arnhem. Waterhoogte 3 dec. 1.24 el.

Keulen. Rijnhoogte 3 dec. 11 v. 6 d. en 4 dec. 13 v. 6 d. Rijnl.

—o—

Cargalijsten.

Rotterdam.

PALERMO, Canmore, D. Llewhelin. — 70 z. Amandelen en 100 z. Sumak, F. A. Voigt en Co.; 200 z. dito, van der Kun en van Schelle; 550 z. dito, Ph. van Ommeren; 200 v. dito, J. H. Claus en J. Raulino; 200 v. dito, G. P. Sander en Co.; 221 v. Mostaardzaad, C. Hemmann en Co.; 640 z. Sumak en 2000 cant. Zwavel, Order.

LONDEN, Leo, R. B. Hart. — 5530 Ossenhorens, van der Kun en van Schelle; 120 z. Zaad, J. H. Claus en J. Raulino; 15 k. Cigaren, van Rijckevorsel en Co.; 10 k. Koopm., Milders en Co.; 10 stukk. Machinerie, Steinweg en Co.; 6 k. Tabak, 5 pakk. Peper en 4 v. Olie, C. Hemmann en Co.; 12 pakk. Koopm., Diversen; 20 k. Cigaren, 13 pakk. IJzer en 34 dito Koopm., Order.

Amsterdam.

BATAVIA, Acadia, Greefkes. — 853 b. Koffij, Kreglinger en Co.; 192b. dito, L. Bienfait en Sn.; 1256 b. Rijst, Deichmann en vom Rath; 1994 p. Tabak, Wunderly en Co.; 1124 p. dito, Spengler en Co.; 252 kr. Suiker, Luden en van Geuns; 700 k. kop. Duiten, N. H. M.; 2306 boss. Bindr., Gebr. Hartsen.

SAMARANG, Eugenie, Bargman. — 2625 b. Koffij, 1608 kann. Suiker, 57 v. Foelie, 213 v. Noten, 851 sch. Tin, 1857 boss. Bindr., N. H. M.

ODESSA, Nuevo Giacomino, Lauro. — 1 lading Rogge, van Heukelom en Vollenhoven.

Advertentien.

Heden overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, onze veel geliefde Vader DIRK BREESNEE, in den ouderdom van ruim 65 jaren.

Nieuwe Tonge 4 *December* 1859.

JB. BREESNEE,
mede uit naam van Broeders en Zuster.

ERUDITIO MUSICA.

1ste

DONDERDAG 8 DECEMBER 1859:

Sinfonie (4e), BEETHOVEN.
Ouvertures, SCHUBERT en VON WEBER.
Zang, Mej. VROONEN en de Heer AUGNIEZ — SCRIBE.
Viool, de Heer LAUB.

AANKONDIGING.

Ter voldoening aan Artikel 895, Wetboek van Koophandel, wordt bij deze bekend gemaakt, dat door **FRANCISCUS ROOIJACKERS,** vroeger *Winkelier,* wonende te Rotterdam, aan de Arrondissements-Regtbank aldaar, onder overlegging van de bij de Wet gevorderde Bewijzen is ingediend een Verzoekschrift, strekkende om te worden **gerehabiliteerd.**

De Procureur van den Verzoeker,
WENTHOLT.

AFGIFTE

DER

BROOD- en TURFKAARTEN

VAN HET

OUDE MANNENHUIS.

REGENTEN van het **Oude Mannenhuis** te *Rotterdam* zullen op Maandag 12 December 1859, in het Oude Mannenhuis op de Hoogstraat, de **BROOD- en TURFKAARTEN** voor de **Winterbedeeling** van dat Gesticht afgeven aan de Gebeneficeerden wier Geslachtsnamen beginnen met de Letters:

A, B, C, D, E en F, des morgens ten 10 ure;
G, H, I, K, L „ M, „ „ „ 11 „
N, O, P, Q, R „ S, „ middags „ 12 „
T, U, V, W „ Z, „ „ „ 1 „

Regenten herinneren, dat iedere Gebeneficeerde in Persoon moet tegenwoordig zijn op den voor haar bepaalden tijd; dat alleen Ziekte-Attesten, op dien dag afgegeven, in aanmerking komen; dat iedere Gebeneficeerde hare Bedeelingskaart moet vertoonen; dat zij die in dit jaar verhuisd zijn schriftelijke opgave van Wijk en Nommer van hare tegenwoordige Woonplaats moeten overleggen, en dat ieder, die mogt verzuimen deze bepalingen na te komen, van de Bedeeling gedurende dezen Winter zal verstoken zijn.

Waarschuwing.

De Persoon van ***SANDER STRUYK,*** *Timmermansknecht,* is uit mijne Dienst ***Ontslagen.***

Rotterdam
5 *December* 1859.

Wed. R. D. BREUKEL.

COMMISSARISSEN tot de *SPIJSUITDEELING* bereid zijnde om, gedurende den naderenden Winter, zich te belasten met het doen **Bereiden** en **Uitdeelen** van Warme en Voedzame **SPIJS** aan de behoeftige Ingezetenen, zullen te dien einde **Inteekening-Biljetten** rondzenden. De tijd der **Uitdeeling** voor dit Saizoen is bepaald op twaalf achtereenvolgende Weken en de Prijs vastgesteld op **f 2.20** per Portie, driemaal in de Week uit te deelen, waarmede zal worden aangevangen op Maandag 2 Januarij 1860.

Commissarissen vertrouwen ook dit maal in hunne hoop op ruime deelneming niet te zullen worden teleurgesteld.

D. BLANKENHEYM.
J. J. TAVENRAAT.
W. A. VAN DER WENS.
A. C. DALEN.
G. A. BLANKENHEYM.
J. P. THOOFT, C. Jz.
C. E. VIRULY.
G. J. MEES.
H. J. BURGER.
J. VAN OVERZEE.

Rotterdam
2 *December* 1859.

Uit de Hand te Huur:

De **BOUWWONING,** genaamd ***Kerkzicht,*** gelegen zeer nabij het dorp Heenvliet, met circa **100** Bunders **BOUW-, WEI- en BOSCHLAND.** Te aanvaarden: de Bouwwoning 1° Mei 1861, het Bouwland met het ontblooten der Schoof en het Wei-, Klaver-, Bosch- en Braakland den 25 November 1860. — Te bevragen in Persoon bij den Notaris *VAN DEN TOL,* te Heenvliet.

De bekende en onbekende Schuldeischers van de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen den Heer Mr. **WILLEM SUERMONDT E. Zn.,** vroeger gewoond hebbende te Rotterdam, en den 23 Maart 1859 op zijne terugreis uit Nederlandsch Indië overleden, worden bij deze, ingevolge Art. 1082 van het Burgerlijk Wetboek, **opgeroepen** om op Woensdag den 21 December 1859, des middags ten twaalf ure, te verschijnen ten Kantore van den Notaris ABRAM VAN RIJCKEVORSEL W. Zn., te Rotterdam aan de Wijnhaven, ten einde op te nemen de **Rekening** en **Verantwoording** wegens het gevoerd Beheer in gezegde Nalatenschap, en de voldoening hunner Schuldvorderingen te ontvangen, voor zoo verre het bedrag der Nalatenschap toereikende zal zijn.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY
(INCORPORATED BY ROYAL CHARTER)

Wekelijksche Dienst

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN LONDEN,
voor Goederen en Vee

Het Engelsch Schroefstoomschip **EARL OF AUCKLAND,** Kapitein **William W. Appleton,** vertrekt WOENSDAG 7 DECEMBER, des morgens vroeg.

Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

AFVAART *BOOMPJES.*

De **DIENST** is, van af den **3 December 1859,** voorloopig als volgt vastgesteld:

Dagelijks, met uitzondering van Zondag en **Donderdag,** van ROTTERDAM langs NIJMEGEN naar MANNHEIM en tusschen gelegen Plaatsen, des morgens ten **8** ure.

Dagelijks, met uitzondering van **Zondag** en **Donderdag,** van NIJMEGEN naar ROTTERDAM, des morgens ten **7** ure.

De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **twee Slaapkamertjes,** welke voor ééne Reis *af te huren* zijn.

		G. K.	V. K.
VRACHT:	Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN.....	*f* 1.80.	*f* 1.10.
	„ „ „ KEULEN.......	*f* 3.75.	*f* 2.35.
	„ „ „ MANNHEIM....	*f* 9.35.	*f* 5.85.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de **Nederlandsche Stoomboot-Reederij** te Rotterdam.

ASTHMES

Benaauwdheid, Verkoudheid, Zinking, Zenuwlijden en Keelziekten

onvermijdelijk verminderd en genezen door het

Borstversterkend Rookmiddel

(Cigarettes Espic).

De Rook dringt, wanneer hij is ingeademd, in de Borst, verschaft kalmte aan het geheele Zenuwstelsel, maakt het lozen van slijm en fluimen gemakkelijk en bevordert de zoo belangrijke werking der Ademhalings-Organen. Verkrijgbaar te **Parijs,** bij al de Apothekers. Verkoop in het groot: J. ESPIC, n.° 6, rue d'Amsterdam. — **2 Fr. de Doos.**

Te Brussel, bij DAM; te Charleroi, bij J. CAPPE; te Mons (Bergen), bij VAN MIERT, en bij de voornaamste Apothekers: te Berlijn, bij LUDOVVIC, Hofleverancier, Depôthouder voor Duitschland; te Amsterdam, bij H. H. ULOTH, W. J. VAN HULSTEYN, en te Rotterdam, bij VAN SANTEN KOLFF.

OPENBARE VERPACHTING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* zullen op Dingsdag den 20sten December 1859, des namiddags ten 1 ure, ten Raadhuize aldaar Verpachten:

Voor den tijd van Vijf jaren.

Een Stuk **HOOILAND,** gelegen achter de Begraafplaats der gemeente Rotterdam.

Voor den tijd van Één jaar.

Een Stuk **WEILAND,** gelegen buitendijks aan den Hoogen Zeedijk, tusschen deze Gemeente en de gemeente Delfshaven, zijnde het zoogenaamde Excercitieveld.

Het **GRAS,** te groeijen op de boorden der **4** Dijken of Rijwegen der buitendijksche of Oude Plantage, langs de Maas, waarvan uitdrukkelijk wordt uitgesloten alles wat binnen die Dijken ligt, en dus ook het zoogenaamde Hooge Stuk aan den kant der Maas.

Voor den tijd van Vijf jaren.

Het **REGT** der **VISSCHERIJ** in het Water der Stads Buitenvest, van de gewezen Goudschepoort tot aan de Sluis ten westen van den Boezemkolk.

Alles op de Voorwaarden die, op de gewone dagen en uren, ter lezing liggen op de Plaatselijke Secretarie en het Stads Timmerhuis te Rotterdam.

DE TUIN,

met HUIZING en ERVE, in de Keerweerlaan te Rotterdam, op den 30 November laatstleden door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* geveild, zal op MORGEN den 7 December 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, worden **Afgeslagen.**

De PANDEN,

bestaande in: N.° 1, een HUIS, BOVENHUIS en ERVE, aan de westzijde van de Eerste Lombardstraat, nabij het Leidscheveer, wijk 8, n.° 142, en N.° 2, een HUIS, met TUIN en ERVE, in het Boschje, aan den Goudschen Singel, op den hoek der Boschlaan, wijk 13, n.° 994, beiden te Rotterdam, 11. Woensdag door de Notarissen *DALEN en LAMBERT,* in het Locaal der Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, geveild, zullen op MORGEN den 7 December 1859, des namiddags ten 5 ure, door voornoemde Notarissen, ter zelfder plaatse, worden **Afgeslagen.**

Gerd. Duuring, A. C. Dalen, A. van Binsbergen, J. Kolff, J. F. Sauerbier, Leonard L. Jacobson, J. Sinderam, L. J. Plemp van Duiveland, F. W. Eckstein, J. G. van den Abeelen, G. Elink Schuurman, Joseph Jacobson, Leonard J. Plemp van Duiveland, Gerd. Sauerbier en C. M. F. Kolff, Makelaars, zullen op MORGEN den 7den December 1859, in het Notarishuis, aan de Gelderschekade aldaar, des voormiddags ten 11 ure, Veilen:

29 1 } **Fusten** } *Zantische*
103 2 }
150 **Vaatjes** } **KRENTEN.**

Openbare Verkooping
van uitmuntend

BOUW- en WEILAND.

De Notaris *JAN LEENDERT LOS,* te Klaaswaal, is voornemens bij **Veiling** MORGEN 7 en bij **Afslag** Woensdag 14 December 1859, voorm. 11½ ure, te Goidschalxoord, gemeente Heinenoord, ten Herberge van **v. d. Woel,** te Verkoopen:

N.° 1. Drie Bunders 15 Roeden 14 Ellen **BOUW- en WEILAND,** gelegen in den Polder *het Westmaas Nieuwland,* gemeente Westmaas, sectie A, ns. 203 en 204.

N.° 2. Vier Bunders 57 R. **BOUWLAND,** aldaar, en belend aan N.° 1, sectie A, ns. 214 en 215; beide Percelen in Huur bij **C. Bos,** te Westmaas, om *f* 38 p. B. 's jaars, tot en over 1862, worden eerst afzonderlijk en daarna gecombineerd Afgeslagen.

N.° 3. Drie Bunders 41 R. 50 E. **BOUWLAND,** aldaar, aan den Kreupeleweg, B, ns. 63 en 65; in twee Percelen en bij zamenvoeging.

N.° 4. Drie Bunders 26 R. 60 E. **BOUWLAND,** in genoemden Polder, gemeente Klaaswaal, A, ns. 397 en 398; Ns. 3 en 4 in Huur bij **L. Quartel,** te Westmaas, tot het blooten der Schoof 1860 om *f* 36 p. B. 's jaars.

Grondlasten 1859: Ns. 1 en 2 *f* 42.57, N.° 3 *f* 19.63, N.° 4 *f* 15.29. Polderlasten 1858 p. B. *f* 4

De Notarissen VAN DER HOOP & REEPMAKER, residerende te Rotterdam, zijn voornemens op Woensdag 14 December 1859, des middags ten 2 ure, in het Notarishuis aldaar, te Verkoopen:

Zes en Vijftig AANDEELEN in onderscheidene **Assurantie-Maatschappijen,** te Rotterdam en Amsterdam, volgens Notitie ten Kantore van de gezegde Notarissen verkrijgbaar.

Betaaltijd der Kooppenningen vóór of op 15 Januarij 1860.

In deze Verkooping kunnen geene Aandeelen worden bijgebragt.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notarissen *WILHELMUS ANTONIUS VAN BIJLERT* en Mr. *WILHELMUS PETRUS ANDRIES VOORENDONK,* residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens, op Donderdag den 8 December 1859, des morgens ten 10 ure, in het Notarishuis te Rotterdam, aan de Gelderschekade, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen: de volgende

HUIZEN EN OPEN GRONDEN,

gelegen te Rotterdam, aan den Goudschensingel en achter uitkomende aan de Boschlaan.

N.° **1.** Een WOONHUIS, ERVE en daarachter gelegen Stuk OPEN GROND, wijk 13, n.° 972, groot 2 R. 20 El, en tot **Afbraak** het achter en ten westen neven het Woonhuis staande **Gebouw,** wijk 13, n.° 973, dienende Beneden tot **Blaauwverwerij** en **Stal,** aan den Goudschensingel, strekkende vóór van den Singel tot achter aan de Gebouwen of Bleekveld van Jufvrouw *Sanders* en het Perceel N.° 4.

N.° **2.** Een Stuk OPEN GROND of ERF, groot 80 El, waarop thans gedeeltelijk het voorschreven Gebouw staat, dienende tot **Blaauwverwerij,** dat afgebroken wordt, gelegen neven Perceel N.° 1, zijnde een gedeelte van wijk 13, n.° 973, breed aan den Goudschensingel 5.5 Ned. El, strekkende als Perceel N.° 1.

N.° **3.** Een Stuk OPEN GROND of ERF, groot 1 Roede, waarop thans gedeeltelijk het voorschreven onder Perceel N.° 1 vermelde Gebouw staat, dienende tot **Blaauwverwerij,** dat afgebroken wordt, gelegen neven Perceel N.° 2, zijnde een gedeelte van wijk 13, n.° 973, breed aan den Goudschensingel 5.5 Ned. El, strekkende als Perceel N.° 1.

N.° **4.** Een PAKHUIS, dat Uitgang door een Gang naar den Singel heeft; voorts ERVE en daarneven ten noorden een Stuk OPEN GROND, breed ongeveer 5 Ned. El en lang ongeveer 22 Ned. El, tot de na te melden *nieuwe Straat,* Perceel N.° 11, waarin het uitkomt, staande en gelegen achter Perceel N.° 1, groot 2 Roeden 94 Ellen.

En **1** 14 GEDEELTE in het na te melden Perceel N.° 11.

N.s **5, 6** en **7. Drie** Stukken OPEN GROND, ieder groot 1 R. 38 El, gelegen neven elkander, aan de natemelden *nieuwe Straat,* Perceel N.° 11, ieder breed langs de Straat ruim 6 en diep 22 Ned. El.

En voor ieder der N.s 5, 6 en 7 1 14 GEDEELTE in het natemelden Perceel N.° 11.

N.s **8, 9** en **10. Drie** Stukken OPEN GROND, ieder groot 63 El, gelegen neven elkander, te Rotterdam, aan de natemelden *nieuwe Straat,* Perceel N.° 11, ieder breed langs de Straat ruim 7 en diep ongeveer 8 Ned. El.

En voor ieder der N.s 8, 9 en 10 een 1 14 GEDEELTE in het natemelden Perceel N.° 11.

N.° **11.** Een Stuk OPEN GROND, *bestemd tot eene nieuw te maken Straat, als Weg,* breed 8 Ned. Ellen, ten behoeve der aan beide zijden gelegen verkocht wordende 14 Stukken Open Grond of Erven, en de hierop te stichten Gebouwen, terwijl deze nieuwe Straat ten zuiden belend is aan de gemeente Rotterdam (de voormalige Azijnplaats), ten noorden uitkomt aan de Boschlaan, en **in de lijn valt der door de stad Rotterdam geprojecteerde nieuwe Straat,** loopende van den Goudschen Singel door de Bosch- en Warmoezierslanen naar de door de Stad **geprojecteerde verlenging der Wafellaan.**

N.s **12** tot en met **18. Zeven** Stukken OPEN GROND, ieder groot 1 R. 30 El, gelegen neven elkander, te Rotterdam, aan de voormelde *nieuwe Straat* Perceel N.° 11, ieder breed langs de Straat 6.5 en diep 20 Ned. El.

En voor ieder der N.s 12 tot en met 18, 1 14 GEDEELTE in het voormelde Perceel N.° 11.

N.s **19** tot en met **25. Zeven** Stukken OPEN GROND, ERVEN en HUIS (Het Dubbel **Huisje** van Perceel N.° 22 tot **Afbraak**), gelegen neven elkander, ten oosten aan de Boschlaan, breed 4.5 of 9 of 13.5 Ned. El, doch allen diep 8 Ned. El.

Alles bekend Kadaster sectie D, n.s 1159, 1160, 1423, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1854, 1855 en 1856, groot 30 Roeden 90 Ellen, en in eigen gebruik, uitgezonderd het **Huisje** van N.° 24, dat verhuurd is tegen *f* 1.30 per week.

Grondbelasting 1859 *f* 129.33.

De Percelen zijn te aanvaarden den 1 Februarij 1860, uitgezonderd het Woonhuis van Perceel N.° 1, dat te aanvaarden is op 1 Mei 1860, en zijn op het Aanplakbiljet en op de Platte-Grondkaart nader aangeduid, en zullen voorts eerst ieder afzonderlijk in daarna twee of meer Percelen vereenigd, worden Geveild en Afgeslagen.

Zij kunnen drie dagen vóór den dag der veiling, van des voormiddags 10 tot des namiddags 2 ure, worden bezigtigd, op vertoon van een Toegangbiljet, door een der genoemde Notarissen afgegeven, **en zal op die dagen éénmaal daags, des middags ten 12 ure, op het terrein aanwijzing der Percelen gegeven worden,** terwijl nadere inlichtingen ten Kantoren van den Notaris *VAN BIJLERT,* Hoogstraat, wijk 7, n.° 82, en van den Notaris *VOORENDONK,* Wijnstraat, wijk 2, n.° 113, te bekomen zijn.

VERKOOPING VAN BOEKEN,

in verschillende **Talen** en **Vakken** van **Wetenschap, Kunst** en **Smaak,** waaronder uitmuntende **Werken** voorkomen, alsmede eene fraaije verzameling nieuwe **Romans,** benevens **Pracht-** en **Plaatwerken, Bijbels** met Platen, **Atlassen** en **Kaarten, Muziek, Platen, Schilderijen** en **Liefhebberijen,** op *Maandag den 12 December* 1859 en volgende dagen, des avonds ten half zes ure, door en ten Huize van den Boekverkooper ***J. F. K. SCHWAEBE,*** in den Oppert, te Rotterdam, bij wien de **Catalogus** à **10 Cents** te bekomen is.

Alles TE ZIEN op Vrijdag en Zaturdag den 9 en 10 December 1859, van 10 tot 3 ure.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER,* residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens om op MORGEN den 7 December 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:

Een bijzonder hecht, sterk, kapitaal

PAND,

zijnde eene zeer ruime en extra welingerigte **MOUTERIJ,** met 2 EESTEN, GERSTBAK voor 4 a 5 Lasten, 2 MOUTVLOEREN, ZOLDERS en DENNING, eene zeer groote WATERKUIP of RESERVOIR, trekkende het Water uit den Stads-Steiger, mitsgaders **ROSMOLEN,** ingerigt tot het malen van Mout, met 2 Steenen malende en met het Trijswerk van de Mouterij verbonden; **PAARDENSTAL, HOOIZOLDER, OPEN PLAATS** en **ERVE,** staande en gelegen aan de zuidzijde van de Nieuwe Prinsen- of Breedstraat en aan de westzijde van de Korte Frankenstraat, met eenen Gemeenen Gang, Uitgang hebbende aan de Kipstraat, te Rotterdam, wijk 10, n.° 250; verdeeld in **2 Koopen,** te weten:

Koop N.° 1. Het Perceel aan de zuidzijde van de Nieuwe Prinsen- of Breedstraat, strekkende vóór van de Straat tot achter aan de Erven van den Heer *M. P. Pollen,* Kadaster sectie L, n.° 539, groot 5 Roeden 40 Ellen.

Koop N.° 2. Het Perceel aan de westzijde van de Korte Frankenstraat, strekkende vóór van de Straat tot achter aan het Perceel N.° 1, Kadaster sectie L, n.° 543, groot 82 Ellen.

Grondbelasting over 1859 *f* 139.61. Te aanvaarden 1 Januarij 1860.

De Kooper van beide Percelen in combinatie zal, des begeerende, 2/3 Gedeelten zijner Kooppenningen op het bij hem gekochte als Hypotheek kunnen gevestigd laten, tot eene Rente van 4½ % 's jaars en onder beding eener convenabele jaarlijksche Aflossing.

Nadere onderrigtingen zijn te bekomen ten Kantore van de genoemde Notarissen, en is het te Veilene nog HEDEN en MORGEN te bezigtigen, mits men voorzien zij van een Permissiebiljet, daartoe door de gemelde Notarissen af te geven.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

JOHANNES HOGERSDIJK, Notaris te Rotterdam, is voornemens, op MORGEN den 7 December 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis, aan de Gelderschekade aldaar, publiek te Veilen en te Verkoopen:

Een hecht, sterk en goed gelegen **WINKELHUIS,** BOVENWONINGEN, ACHTERHUIS, OPENPLAATS en **ERVE,** aan de zuidzijde van de Hoogstraat, wijk 11, n.° 317, te Rotterdam, strekkende van de Straat tot aan den Groenendaal, Kadaster sectie n.° 254, 255 en 256.

Aangeslagen in de Grondlasten over 1859 op *f* 77.81.

En Verhuurd in diverse Percelen (zie Aanplakbiljet) voor *f* 922.60 in het jaar.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris, aan de Korte Hoogstraat te Rotterdam, terwijl het te veilen Pand op HEDEN en MORGEN zal te zien zijn, van 's morgens 10 tot 's namiddags 3 ure, mits voorzien zijnde van een Permissiebiljet, door voornoemden Notaris af te geven.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notarissen Mr. *CAROLUS ANTONIUS VAN KERCKHOFF, JOHANNES HOGERSDIJK,* residerende te Rotterdam, en *JAN VAN STIPRIAAN LUISCIUS,* residerende te Delfshaven, zijn voornemens om op Vrijdag den 9 December 1859 te Veilen, en op Vrijdag den 16 December daaraanvolgende te Verkoopen, beide dagen des namiddags 5 ure, in het Koffijhuis *Amicitia,* aan de Kolk, te Delfshaven:

N.° 1. Een hecht en sterk **HUIS,** BOVENHUIS en **ERVE,** aan de oostzijde van de Nieuwe Haven, wijk E, n.° 31, te Delfshaven. Kadaster sectie A, n.° 196.

Aangeslagen in de Grondlasten over 1859 op *f* 10.52.

Zijnde het Bovenhuis in eigen gebruik en renderende het Benedenhuis een Huur van *f* 87.40 's jaars.

N.° 2. Een hecht en sterk **HUIS,** BOVENWONINGEN en **ERVE,** aan de zuidzijde van de Korte Dijkstraat of Lange Brugsteeg, te Delfshaven, wijk D, n.° 62, Kadaster sectie A, n.° 268.

Aangeslagen in de Grondlasten over 1859 op *f* 13.49.

In diverse Percelen verhuurd, renderende eene Huur van *f* 306.80 's jaars.

N.° 3. Een hecht en sterk **HUIS,** BOVENWONINGEN, ACHTERWONING en **ERVE,** aan de oostzijde van het gedempte Plein, op den hoek der Stadssteeg te Delfshaven, met vrijen Uitgang in voormelde Steeg, wijk D, n.° 144, Kadaster sectie A, n.° 1139.

Aangeslagen in de Grondlasten over 1859 op *f* 29.61.

En in diverse Percelen verhuurd, renderende eene Huur van *f* 405.60 's jaars.

N.° 4. Een hecht en sterk **HUIS,** BOVENWONINGEN en **ERVE,** aan de oostzijde van het gedempte Plein, nevens het vorige Perceel, te Delfshaven, wijk D, n.s 143 *a* en *b,* Kadaster sectie A, ns. 1140 en 1141.

Aangeslagen in de Grondlasten over 1859 op *f* 29.61.

En in diverse Percelen verhuurd, renderende eene Huur van *f* 410.80 's jaars.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van voornoemde Notarissen te Rotterdam en te Delfshaven, en zullen de te veilene Panden te bezigtigen zijn twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van 's morgens 10 tot des namiddags 3 ure.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING
van eene Partij extra best

WEI- of HOOILAND,

gelegen in den Nieuw- of Kleinpolder, binnen de gemeente Overschie, strekkende van de Halve Sloot aan de Schiekade tot aan den Rotterdamschen Rijweg, ter Halver Sloot, Kadaster sectie C, n.s 383, 384 en 385, te zamen groot 3 Bunders 13 Roeden 16 Ellen.

Aangeslagen over 1859 in de Grondlasten op *f* 34.27, in de Polderlasten tot *f* 17.05 en in het Schielandspenninggeld tot *f* 2.51. Verhuurd tot Kersmis 1859 voor *f* 335 in het jaar.

De Veiling zal plaats hebben op Vrijdag den 9 December 1859 en de definitive Toewijzing op Vrijdag den 16den dier zelfde maand, telkens des namiddags ten 5 ure, in de Herberg **de Vergulde Valk,** te Overschie, terwijl het te Veilene dagelijks kan bezigtigd worden.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris L. C. DIJXHOORN, te Overschie.

Wed. KRAP & VAN DUYM, naast de Beurs te Rotterdam, hebben ontvangen:

Eene FRAAIJE COLLECTIE van de NIEUWSTE

Hollandsche, Fransche, Engelsche en Duitsche

PRACHTWERKEN,

DAMES- EN KINDERBOEKEN.

EENE GROOTE VERZAMELING

STEREOSCOOPEN, STEREOSCOOPPLATEN,

op ZILVER, GLAS en PAPIER, in verschillende Prijzen; verder

POËZIEBOEKEN, SCHRIJFMAPPEN, PORTEFEUILLES ENZ., ENZ.

HET EEN EN ANDER BIJZONDER GESCHIKT TOT

CADEAUX voor de aanstaande FEESTEN.

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.

JEUGDIGE TOONEELISTEN VAN 'S HAGE.

BUITENGEWONE VOORSTELLING

bij gelegenheid van het St. Nicolaas Feest.

DINGSDAG 6 DECEMBER 1859:

MARGOT,

of de voordeelen eener goede opvoeding,

vrolijke Vaudeville in één Bedrijf.

GEVOLGD DOOR:

CÉRISETTE,

of de ondeugende Kostschool-Jongejufvrouw,

Vaudeville in één Bedrijf.

TOT SLOT:

De Bloedzuigers,

of de Minnehandel in de Apotheek,

kluchtige Vaudeville in één Bedrijf.

Aanvang ten 6½ precies, om ten 10 ure te eindigen.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon *f* 1.50, Loge *f* 1, Parterre *f* 0.75 (Kinderen half geld), Galerij *f* 0.30, Halve Galerij *f* 0.20.

NB. Deze Voorstelling is geheel ingerigt om het jeugdig Publiek een regt aangenamen avond te verschaffen, waarom de Directie zich minzaam aanbeveelt.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.
„ Dordrecht naar Rotterdam: .... 10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—,10.—,12.15,1.30,5.15,7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20,10.35,12.30,2.30,6.—,7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45,11.35,12.30,6.—
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn.

te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

van DINGSDAG 6 December 1859, N.° 290.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Maandag 5 December.

De Tweede Kamer heeft heden voortgezet en ten einde gebragt de algemeene beraadslaging over de VIIde afd. (Onderwijs) van het

Vde HOOFDSTUK DER STAATSBEGROOTING.

(*Binnenlandsche Zaken.*)

De heer *Schimmelpenninck* verdedigde de Regering tegen het beweren in het voorloopig verslag der Kamer, dat zij met betrekking tot het hooger onderwijs te groote kwistigheid aan den dag zou leggen. Behalve dat de Grondwet aan de Regering de zorg opdroeg voor het onderwijs, meende de spreker, dat op het oogenblik, waarin vele millioenen werden prijs gegeven ter bevordering van de materiële belangen, niet met karigheid voor de zedelijke en verstandelijke ontwikkeling der Natie mogt worden te werk gegaan. Hij verlangde daarom niet het overbodige, maar wel, met het oog op onzen gunstigen finantiëlen toestand, al hetgeen nuttig en noodig was. Meer bijzonder stond de spreker stil bij de bedenkingen die in het voorloopig verslag waren gemaakt tegen de voorgedragene splitsing van den leerstoel voor de vaderlandsche geschiedenis, taal- en letterkunde te Leyden. Die splitsing achtte de spreker verkieslijk en in het belang van het onderwijs noodzakelijk; bovendien achtte hij het noodig en nuttig in het belang onzer taalkunde, omdat, komt de splitsing tot stand, de hoogleeraar de Vries in staat zou worden gesteld het Nederlandsche woordenboek te voltooijen, waarvan deze eene levensstudie had gemaakt. Spreker zou dus met genoegen aan de voordragt der Regering zijne stem geven en tevens bereid zijn ook voor de andere hoogescholen tot uitbreiding van het onderwijs mede te werken, indien zij nuttig en noodzakelijk zou voorkomen.

De heer *van Reede van Oudtshoorn* besprak mede het vraagstuk der splitsing. Hij was haar steeds toegedaan geweest, doch achtte zich genoopt ditmaal zijne stem tegen de splitsing uit te brengen en zulks wegens de eenzijdigheid der Regering. Hij geloofde dat de taak van te onderwijzen in de vaderlandsche geschiedenis en in de Nederlandsche taal- en letterkunde voor één man te zwaar was, maar dan was die taak ook aan andere hoogescholen te zwaar; en nu had men te Utrecht op gelijke splitsing aangedrongen, doch had de Regering halstarrig geweigerd aan dat verlangen toe te geven. Hij zag er dus wat Leyden betreft meer in een *casus pro amico;* en ofschoon hij noch aan de verdiensten noch aan de belangeloosheid van den hoogleeraar de Vries te kort wilde doen, kon hij zijne goedkeuring niet hechten aan een maatregel die z. i. op eenzijdigheid steunde. De hoogeschool van Leyden werd in de laatste jaren boven de andere hoogescholen aanmerkelijk voorgetrokken, zoo zelfs, dat met de meeste karigheid werd voorzien in de behoeften van de bibliotheek te Utrecht, ofschoon het organieke besluit van 1815 daarvoor de beschikbaarstelling voorschreef van eene ruime som. Hij betwistte niet den eersten rang aan Leyden, doch hij wilde niet dat daarin een grond werd gezocht, om ten opzigte van andere hoogescholen, die wat de kunde der professoren en de degelijkheid van het onderwijs betreft voor Leyden niet behoefden onder te doen, met karigheid werd gehandeld.

De heer *Sloet tot Oldhuis,* die vroeger gestemd had tegen de splitsing van den bedoelden leerstoel, zou er nu voor stemmen. Het finantiële bezwaar woog volstrekt niet bij hem; wanneer men millioenen amortiseerde, dan kan de Nederlandsche Staat nog wel een afzonderlijken professor in de vaderlandsche geschiedenis bezoldigen. Hij was overtuigd dat nog vele andere wetenschappen behoefte hadden aan uitbreiding en ruimer ondersteuning; hij meende echter dat men aan al die behoeften, zelfs op grootschen voet kon voldoen, zonder eenig bezwaar van 's Rijks schatkist, door namelijk aan elke der drie hoogescholen een suikercontract present te doen van 50, 80 of 100,000 guldens 's jaars en de administratie daarvan op te dragen aan de pedels van de akademie. (gelach).

Vroeger was als reden voor de splitsing aangevoerd de vervaardiging door den hoogleeraar de Vries van het Nederduitsche woordenboek; ook nu nog geldt die reden. De heer Thorbecke betoogde, toen het eerste voorstel van splitsing werd gedaan, dat de roeping van den hoogleeraar was om te onderwijzen en niet om boeken te schrijven. Destijds ontkende de spreker de juistheid niet van dat betoog en dat deed hij ook nu niet; doch hij beschouwt de zaak thans zoo als zij is en niet in het afgetrokkene. De hoogleeraar de Vries is nu eenmaal belast met de vervaardiging van het woordenboek; hij heeft daarvan zelfs zoodanig eene levenstaak gemaakt, dat spreker vreesde dat het onderwijs in de vaderlandsche geschiedenis daaronder lijden zou. Hij stelde bovendien hoogen prijs op het bezit van een woordenboek, dat niet zou zijn eene verbeterde uitgave van dat van Weiland, maar een linguistisch woordenboek, dat de geheele taalgeschiedenis van Nederland zou omvatten. Het was eene nationale taak die de Staten-Generaal moesten helpen verligten. Eindelijk verklaarde de spreker dat ook hij in het vervolg en onder gelijke omstandigheden uitbreiding van onderwijs bij de andere akademien zou helpen ondersteunen, omdat hij zich verzette tegen die tweeslagtige vereeniging van vakken, welke men nog altijd te danken had aan het bestaande faculteitenstelsel, dat z. i. het graf was voor alle ware wetenschap.

De heer *Zylker,* die nu begon in te zien dat de organieke wet op het hooger onderwijs niet zoo spoedig tot stand zal komen, verklaarde te willen medewerken tot partiële verbetering, weshalve hij ook de voorgedragen splitsing van den bedoelden leerstoel te Leyden, als genoegzaam geregtvaardigd, zou goedkeuren. Ook hij was een voorstander van zuinigheid, maar kon niet toegeven, dat zij zoo ver moest gaan, dat zij de intellectuele ontwikkeling der Natie zou belemmeren. Reeds was tot zijn leedwezen het lager onderwijs met te karige hand geregeld; diezelfde karigheid wenschte hij niet op het hooger onderwijs te zien toegepast, en bovendien scheen het hem toe, dat de groote taak door den hoogleeraar de Vries aanvaard, dezen allezins aanspraak gaf op verligting van zijn arbeid.

De heer *van Voorthuysen* becijferde dat deze afdeeling van het Vde hoofdstuk, vergeleken met de begrooting van 1854, 64 pct. of *f* 343,000 hooger was; voor een deel het gevolg van de wet op het lager onderwijs, maar grootendeels ook het gevolg van hoogere uitgaven voor het hooger onderwijs. De uitgaven voor dat hooger onderwijs waren, vergeleken met de begrooting van 1843, 43 pct. of *f* 109,000 hooger. Hij maakte daarvan geen verwijt aan de Regering, want hij zag onbekrompenheid het liefst toegepast op de zaken van onderwijs; maar hij kwam op tegen de ongelijkmatigheid van de verdeeling dier meerdere uitgaven over de drie hoogescholen. Voor Leyden waren de uitgaven geklommen 40 pct., voor Utrecht slechts 18, voor Groningen niet meer dan 14 pct. Dit kon hij niet goedkeuren, evenmin de voorgestelde splitsing van den bedoelden leerstoel te Leyden, omdat men die te Utrecht had geweigerd. De grond tot weigering, daarin bestaande dat de hoogleeraar te Utrecht de splitsing niet zou verlangen, kwam spreker niet aannemelijk voor, omdat die splitsing niet moest afhangen van het verlangen eens persoons, maar van de behoeften van het onderwijs. Ten slotte vroeg de spreker of de Regering voornemens was het *status quo* alleen te blijven behouden voor Utrecht en Groningen, en of de uitbreiding te Leyden misschien reeds in verband staat met de voorbereiding tot die eventuele concentratie van het hooger onderwijs, waarvan de Regering de mogelijkheid reeds bij hare Memorie van Beantwoording had doen inzien.

De heer *Wintgens* had de voordragt der Regering tot splitsing van den bedoelden leerstoel te Leyden met levendig genoegen gezien, en hij bragt te gelijker tijd hulde aan de belangeloosheid van den hoogleeraar de Vries, die uit liefde tot de wetenschap er op aandrong, dat, ter voltooijing zijner gewigtige taak van het woordenboek, belangrijke inkomsten hem werden ontnomen; spreker meende dat het geheele Vaderland daarop roem moest dragen, vooral in een tijd als de tegenwoordige, waarin het materiele eigenbelang de drijfveer van zoovele handelingen was. Het was hier geen *casus pro amico;* het was hier de vraag of het der Tweede Kamer waardig was het door den hoogleeraar de Vries beoogde doel te belemmeren. Het gold hier de studie onzer Vaderlandsche taal, nu reeds te zeer veronachtzaamd door onze jongelieden, wier mond daarentegen werd volgepropt met de tongvallen van het oude Griekenland. Met leedwezen had de spreker percentsgewijs hooren uitrekenen wat aan elk der hoogescholen wordt toegekend. Het was alsof sedert de spoorweg-discussie het patriotismus van den klokkentoren zich steeds meer openbaart, en minder bedekt dan vroeger zich deed hooren. Zoodanige houding was niet de bevordering van het belang van Nederland, niet de bevordering en het belang der wetenschap, maar het was de bevordering van locaal- en eigen belang. Ten slotte rigtte de spreker een woord tot den heer Sloet. Deze wilde aan elke der drie hoogescholen een suikercontract ten geschenke geven; daardoor was bij den spreker een ander denkbeeld opgerezen, namelijk, of men aan die hoogescholen niet zou kunnen geven eene spoorweg-concessie, en de rente-guarantie daarvan uitdeelen aan de pedels der akademie.

De heer *van Hoëvell* sprak een woord over inrigtingen van onderwijs voor de industrie. De schoolinrigtingen van een Land moesten zijns inziens in verband staan met de behoeften der Maatschappij. Die behoeften waren sedert 50 jaren zeer veranderd. Vroeger was de wetenschap het monopolie van enkelen; thans was de wetenschap doorgedrongen door alle zenuwen en aderen der Maatschappij. Wie bijv. zou vroeger hebben gedacht dat nijverheidsmannen eene wetenschappelijke opvoeding noodig hadden; en toch is zij thans een onmisbaar vereischte niet alleen voor de hoofden van industriële ondernemingen, maar voor de werklieden zelve, gelijk in Engeland, Frankrijk en Duitschland blijken kan. In Nederland echter heeft men noch gelet op noch gezorgd voor die nieuwe behoeften. Onze wet op het hooger onderwijs is reeds 50 jaren oud; wij bezitten nog altijd de vijf oude faculteiten; de akademien zijn nog altijd ingerigt voor de geleerden in de oude beteekenis van het woord. Hier en daar trachten particulieren in de behoeften van de eischen des tijds te voorzien; maar jaarlijks wordt het dringender noodzakelijk dat aan die behoefte van Staatswege worde voldaan. Onze jongelieden moeten, om onderrigt in de industrie te krijgen, naar den vreemde gaan. Die behoefte doet zich zoo zeer gevoelen dat eene jeugdige vereeniging hier te Lande, de nijverheids-vereeniging in Twenthe, tot den Koning een merkwaardig adres heeft gerigt, waarin op uitstekende wijs op de noodzakelijkheid van inrigtingen voor industrie wordt gewezen. Men wil de industrie door het openen der vrije concurrentie een prikkel geven tot krachtsontwikkeling; maar men vergeet dat kennis kracht is, en dat men bij het geven van den prikkel ook trachten moet de kracht te schenken die noodig is om den prikkel te kunnen weerstaan. De vereeniging in Twenthe vraagt de oprigting van een industrie en handelsschool; spreker hoopte dat de Minister die vraag in gunstige overweging nemen zou; maar op eene gelijksoortige vraag, gedaan in het Voorloopig Verslag, had de Minister verwezen naar de wet op het middelbaar onderwijs. Dit stelde den spreker niet gerust, daar er geen vooruitzigt bestond om die wet spoedig te erlangen. En toch ieder oogenblik dat wij op dit punt bleven stil staan zou tot groot tijdverlies en groot nadeel aanleiding geven. Om ons heen was alles in volle ontwikkeling; terwijl de akademie te Delft volstrekt niet was geschikt om zelfs eenigermate de bestaande leemte aan te vullen. Van de hervorming dier akademie stelde de spreker zich overigens niet veel voor, daar het voornemen der Regering schijnt te zijn, om na de benoeming van een directeur en de verhooging van het tractement van twee leeraren, de lessen te verbeteren. De grondslag evenwel van die akademie was fautief en alvorens tot hervorming over te gaan, behoorde men te weten wat van de akademie zou moeten worden gemaakt; zoodat de grondslagen zelve moesten worden veranderd. Het verzuim, om die hervorming tot stand te brengen, rekende de spreker te zijn het verzuim van een eersten pligt der Regering, waarvan de gevolgen zelfs voor het opkomend geslacht van onberekenbaar nadeel zijn. Indien de Minister dan ook den spreker niet de overtuiging kon schenken dat dit gewigtige punt binnen kort zou worden geregeld, dan zou het hem voldoende zijn, om uit dien hoofde reeds zijn vertrouwen aan dezen Minister te ontzeggen.

De heer *Wintgens,* die bij eenige leden had bespeurd dat het slot zijner eerste rede was opgevat, alsof hij daarmede aan een zijner geachte medeleden iets onaangenaams had willen zeggen, meende de verklaring te moeten afleggen dat dit noch in het algemeen in zijn aard lag, noch hier in het bijzonder in zijne bedoeling. Hij had volstrekt niet op het oog om den heer Sloet iets te zeggen wat dezen grieven kon; doch hij had misschien al te spoedig toegegeven aan een opkomend denkbeeld, coïnciderende met het denkbeeld van dien spreker. Te minder was het zijne bedoeling geweest den heer Sloet te grieven, daar hij diens bloedverwant, een der spoorweg-concessionarissen, bijzonder hoog achtte en het dus zijn voornemen niet kon zijn dezen te grieven.

De heer *Mackay* behandelde het punt van de regeling van de jaarwedden der gemeente-onderwijzers. De wet op het lager onderwijs werd, wat de bedieningen van kerkelijken aard betreft, in de eene provincie geheel anders toegepast dan in de andere. Terwijl Gedeputeerde Staten met opzigt tot de voortdurende waarneming dier bedieningen zich in de eene provincie rekkelijk toonen, zijn zij elders daaromtrent zeer streng; doch waar den gemeente-onderwijzer dispensatie wordt geweigerd, verloor hij ook dikwijls een aanzienlijk deel zijner inkomsten. Volgens den spreker is het de bedoeling der wet op het lager onderwijs dat de bestaande onderwijzers, wat hunne inkomsten betreft, in geen ongunstiger toestand kwamen, dan waarin zij zich bij de invoering dier wet bevonden. Maar nu waren er niet weinig gemeenten, die bij de regeling van de jaarwedden der onderwijzers, wat deze vroeger uit anderen hoofde genoten, niet laten gelden, hetgeen in het gestelde geval hun een wezenlijk verlies berokkent en op benadeeling van het openbaar onderwijs uitloopt. In de tweede plaats twijfelde de spreker, of bij de regeling van de pensioenen, voor de onderwijzers van zoo hoog gewigt, wel overal, bij de berekening van den grondslag, gelijkelijk wordt gelet op het bedrag der toelagen van het Rijk en de gemeenten. In de derde plaats besprak de spreker met een enkel woord het hooger onderwijs. Indien de uitdrukking van den heer Wintgens, dat de mond der jongelieden werd volgepropt met Grieksch, de beteekenis had dat die mond van Grieksch en Latijn geheel ledig moest zijn, dan kon de spreker zich daarmede niet vereenigen; want hij geloofde, dat de studie der oude talen strekte om den smaak te veredelen en de klassieke studien te bevorderen. De wet op het hooger onderwijs werd inderdaad dagelijks eene dringender behoefte, zoo zelfs dat de jongelieden zelven daarvan overtuigd waren; intusschen was spreker niet gekant tegen partiële verbetering, integendeel, hij achtte die nuttig en daarom zou hij ook stemmen voor de voorgedragen splitsing van den leerstoel voor vaderlandsche geschiedenis en letterkunde te Leyden. Ook hij misgunde niet een goed onderwijs aan Utrecht en Groningen, doch men kon niet ontkennen dat Leyden was het brandpunt der wetenschap, en dat men althans daar de gelegenheid moest hebben zich in bepaalde vakken goed te kunnen bekwamen.

De heer *Thorbecke* nam uit de rede, zaturdag door den heer Meylink uitgesproken, aanleiding om drie punten betrekkelijk het lager onderwijs te bespreken. Het eerste betrof het aantal aanschrijvingen betrekkelijk de uitvoering van de wet op het lager onderwijs. Hij vroeg of niet op deze wijze zou kunnen worden gesticht eene soort van bestuur van onderhandsche aanschrijvingen; of die aanschrijvingen niet in ieder geval behoorden uit te gaan van den Minister van Binnenlandsche Zaken, en of zij niet in de Staats-Courant konden worden gepubliceerd. Het tweede punt betrof de jaarlijksche vergaderingen, die door de inspecteurs, onder het beleid van den Minister, werden gehouden. De spreker meende, dat het raadzaam ware, de overweging van dien raad openbaar te maken, gelijk zulks geschiedde met de verhandelingen van de Akademie van wetenschappen en met de vergaderingen van de Commissie voor de Statistiek. In de derde plaats betoogde de spreker, dat hetgeen aangevraagd werd voor het lager onderwijs, bij hem den indruk had gemaakt, alsof de Minister niet altijd weerstand heeft kunnen bieden aan allerlei persoonlijken en localen aandrang. Dit paste de spreker toe op de drie kweekscholen, welke de Minister wilde oprigten. De wet zegt dat er minstens twee zullen zijn. Zijns inziens waren drie kweekscholen voor ons Land te veel en kon men het personeel daarvoor niet vinden, daar zijns inziens de onderwijzer op de kweekschool op hoogeren trap van kennis moest staan dan gewone onderwijzers. Hij zou daarom de voorkeur gegeven hebben aan de voorloopige inrigting van eene kweekschool, daar de wet niet gebiedt de oprigting van kweekscholen zonder dat men in het bezit zij van middelen om ze behoorlijk te kunnen inrigten. Door slechts ééne kweekschool op te rigten zou men juist langzamerhand tot verbetering komen en met meerdere zekerheid stap voor stap vooruit kunnen gaan.

Ten aanzien van het middelbaar onderwijs, waarvan handels- en industriescholen een voornaam deel uitmaken, merkte de spreker op dat men hier te Lande niet had die vereeniging van particuliere krachten, welke aan dat onderwijs bijv. in Engeland zoo hooge mate van ontwikkeling had gegeven. Intusschen had een groot aantal personen in Twenthe tot oprigting eener handels- en industrieschool zich verbonden tot niet kleine sommen, terwijl de Handel-Maatschappij op edelmoedige wijze was voorgegaan. En nu geloofde de spreker, dat de Minister teregt in zijne Memorie van Beantwoording heeft geantwoord dat de oprigting van dergelijke scholen van Staatswege moest afhangen van de regeling der wet op het middelbaar onderwijs; doch aangezien die wet niet zeer spoedig schijnt tot stand te komen, geloofde de spreker niet dat intusschen alles moest stilstaan. Hij vroeg derhalve aan de Regering of deze genegen was eenig subsidie te verleenen wanneer particulieren zich verbonden bijdragen te leveren tot oprigting van bedoelde scholen.

Met betrekking tot het hooger onderwijs besprak de redenaar het punt der splitsing van den leerstoel der vaderlandsche geschiedenis en taal- en letterkunde te Leyden. Ook hier vreesde de spreker dat de Minister tegen persoonlijken aandrang niet bestand was geweest. Vermeerdering van middelen bij hooger onderwijs heeft in den regel vermindering van persoonlijke inspanning ten gevolge gehad. Hij wilde tot voorbeeld niet inroepen de geschiedenis van groote mannen uit vroegeren tijd, maar alleen wijzen op een onzer beroemdste tijdgenooten op het gebied der natuurkunde. Deze had voor het onderwijs en voor de wetenschap juist het meest verrigt in die jaren, toen de middelen ter zijner beschikking nog zeer gering waren. Later kwam hij in uitgebreiden werkkring en toen verrigtte hij in 10 jaren niet, wat hij vroeger in een jaar had tot stand gebragt. Wanneer op iemand veel aan kwam en hij was de regte man, dan kon hij ook wonderen doen; doch bezat hij te veel middelen dan zou hij het laten aankomen op anderen. Over de zoogenaamde splitsing zou hij niet veel zeggen. Hij achtte het nuttig en noodzakelijk dat er bij onze academiën onderscheidene professoren waren voor de geschiedenis, doch hij kende geen voorbeeld bij eenige academie buiten 's Lands waarin een leerstoel uitsluitend was gesticht voor de geschiedenis van het vaderland. Overigens kon de geheele kwestie eerst zuiver gesteld worden, wanneer het geheele plan van toekomstige organisatie van het hooger onderwijs tot ontwikkeling zou zijn gekomen.

De heer *van Reede van Oudtshoorn* verdedigde zich tegen het verwijt dat zijne bestrijding van het voorstel der splitsing haar grond zou vinden in een *patriotisme de clocher.*

De heer *van Tets van Goudriaan, Minister van Binnenlandsche zaken,* beantwoordde de verschillende sprekers; 1°. den heer Meylink in diens redevoering van Zaturdag jl. De Minister betoogde dat hij alleen voor de toepassing der wet op het lager onderwijs aansprakelijk was, en dat men die aansprakelijkheid niet mogt stellen voor rekening van een referendaris die slechts des Ministers bevelen had uit te voeren. De Minister ontkende bepaaldelijk dat de besproken missives en aanschrijvingen het doel hadden om de wet op het lager onderwijs te wijzigen. Het doel daarvan was eenvoudig om het gevoelen mede te deelen over de wijze waarop de wet moest worden nageleefd, of ook hoedanig behoorde te worden gehandeld in die gevallen waarin de wet niet had voorzien. Die aanschrijvingen waren alleen het gevolg van de inlichtingen die door provinciale of gemeente-besturen of door inspecteurs gevraagd werden. De programma's voor de examina waren juist gesteld met het oog daarop, dat men aanvankelijk met eenige bezadigdheid wilde te werk gaan en in geen geval kon de Minister toegeven dat bij die programma's meer zou worden gevorderd dan de wet vereischt. Wat aangaat het geven van kosteloos onderwijs door de gemeenten, ook aan kinderen van gegoede ouders, meende de Minister, dat dit was geheel in harmonie met art. 33 der wet op het lager onderwijs. Volgens dat artikel *kan* eene bijdrage voor ieder schoolgaand kind worden geheven; verpligting is het niet en derhalve is de gemeente bevoegd kosteloos onderwijs te verstrekken. De Regering is dan ook buiten magte om zich tegen zoodanige regeling te verzetten.

2.° De bezwaren geopperd tegen de splitsing van den leerstoel in de vaderlandsche geschiedenis en in de taal- en letterkunde te Leyden. De bewering dat de voordragt daartoe zou zijn eene *casus pro amico* achtte de Minister onwaardig om te beantwoorden. De zaak was eene zaak van overtuiging. Hoe anderen daarover denken mogen, de Minister was overtuigd dat door de splitsing het belang der wetenschap grootelijks zou worden bevorderd, en indien hij niet in herhalingen wilde treden, kon hij wel niet anders dan zich te dien aanzien gedragen aan zijne Memorie van Beantwoording en aan de verdediging der voordragt door verschillende leden der Kamer geleverd. De splitsing, die thans te Leyden werd voorgedragen zou overigens ook later bij de andere hoogescholen kunnen plaats hebben en het was juist met het oog daarop dat bij de benoeming van den nieuwen hoogleeraar te Utrecht bepaald is, dat deze bij eene eventuele splitsing geene aanspraken daartegen zou kunnen doen gelden. De Minister ontkende tevens dat er ten aanzien van de subsidien, verleend aan de akademie te Utrecht, karigheid zou zijn betoond, daar juist bij deze begrooting dat subsidie met *f* 2200 verhoogd is, en dat wanneer de Bibliotheek niet zoo ruim werd ondersteund als men wel verlangde, dit alleen ontstond uit de onmogelijkheid om alles tegelijk te kunnen doen.

3.° De rede van den heer van Hoëvell. Wat aangaat het adres der Nijverheidsvereeniging in Twenthe, de Minister had dit stuk naar de Gedeputeerde Staten van Drenthe om consideratiën en advies verzonden. De Regering bleef van meening, dat industrie en handelsscholen van Regeringswege niet konden worden opgerigt, dan na de vaststelling eener wet op het middelbaar onderwijs. Doch — en hier beantwoordde de Minister tegelijkertijd een der vragen van den heer Thorbecke, — de Regering zou allezins genegen zijn, om eene dergelijke inrigting, door particuliere krachten tot stand gekomen, uit 's Rijks schatkist te ondersteunen, in de hoop dat de Kamer daartoe hare medewerking zal willen verleenen. Wat de zaak der Delftsche akademie betreft, blijft hare wettelijke regeling een onderwerp van overweging bij de Regering. De Minister moest evenwel den heer van Hoëvell doen opmerken, dat er zoo

vele andere Ministers van Binnenlandsche Zaken waren geweest die deze zaak niet hadden geregeld, en dat hij dus niet kon bevroeden waarom het vertrouwen van dat lid hem zou worden onttrokken. Gaarne verklaarde de Minister dat eene wettelijke regeling wenschelijk is, dat zij voorbereid wordt, maar dat hij zich niet verbinden kan te verklaren, dat die wet binnen een bepaalden tijd zou worden voorgedragen.

4.° De rede van den heer Mackay. De ongelijkheid die omtrent de regeling der jaarwedden der onderwijzers heerschte, was het natuurlijk gevolg van de ongelijkheid in hunne tegenwoordige jaarwedden. Wat den grondslag van de pensioenen betreft, deze was overal dezelfde, doch het kwam hier aan op de toepassing van art. 69 der wet, op de vraag, wat de onderwijzers in *hunne betrekkingen* hebben genoten. Wanneer de kerk hen met eenige bediening belast, dan kan hetgeen hun als klokkenist of als voorlezer wordt betaald, niet worden berekend als grondslag voor het te verleenen pensioen.

5.° De rede van den heer Thorbecke. De Minister zal gaarne in overweging nemen, of de verschillende aanschrijvingen en missives betrekkelijk de uitvoering der wet op het lager onderwijs in de Staats-Courant kunnen worden opgenomen. Evenzeer zal hij dit doen ten aanzien van de verlangde publiciteit van de verhandelingen der vergaderingen van inspecteurs, ofschoon op die vergaderingen zeer zeker punten van teederen aard worden behandeld, die voor openbaarmaking niet geschikt zijn. Wat het vraagstuk der kweekscholen betreft, blijft de Minister van meening dat de oprigting van slechts ééne school niet zou zijn, naleven de wet. Dat er in plaats van twee, drie kweekscholen worden voorgedragen, was een natuurlijk gevolg van de gesteldheid van ons Land. Ook ten aanzien van het personeel maakte de Minister zich niet bezwaard; althans de hoofdonderwijzers zouden op voldoende wijze kunnen worden aangesteld.

De heer *van Reede van Oudtshoorn*, voor de derde maal het woord voerende, verklaarde o. a. dat indien de Minister wilde overgaan tot de splitsing van den meermalen besproken leerstoel te Utrecht, zoodra de curatoren daartoe een voorstel zouden doen en een geschikt persoon voorhanden was ..., en ... dat hij ... nog voor de thans voorgedragen splitsing van den leerstoel te Leiden stemmen zou.

De heer *van Hoëvell* maakte vier aanmerkingen: 1°, dat wanneer de Minister zich te vreden stelde met het vertrouwen dat de spreker had gesteld in des Ministers onmiddellijke voorganger, die Minister zich dan met zeer weinig te vreden stelde; 2°, dat na jaren lang wachtens, nu ieder overtuigd was van de noodzakelijkheid van de hervorming der Delftsche academie, het niet meer dan billijk was, dat eindelijk eens aan die hervorming de hand werd geslagen. 3°, dat de Minister vergat hoe het vorige Ministerie de wet op het lager onderwijs had tot stand gebragt en dat men dus de wet op het middelbaar onderwijs, maar bovenal de zaak van de Delftsche academie van het tegenwoordige Ministerie mogt verwachten, en 4°, dat hij met veel genoegen de verklaring van den Minister had vernomen omtrent zijne bedoelingen ten aanzien van de industrie-school in Twenthe, en dat hij nu ook hoopte dat de Minister deze poging van particulieren met alle kracht ondersteunen zou.

De heer *Meylink* verklaarde door de inlichtingen des Ministers niet te zeer te zijn bevredigd. Hij deed echter aan de Ministers goede bedoelingen hulde en drong bij hem aan op het instellen van een grondig onderzoek betrekkelijk de feiten die door hem in zijne rede van jl. zaturdag waren ontwikkeld. Wat betreft het vraagstuk van de splitsing van den leerstoel te Leiden, hij zou voor die splitsing stemmen, terwijl hij te gelijkertijd het verzoek van den heer van Hoëvell ondersteunde, betrekkelijk de oprigting van industriescholen.

De heer *van Wintershoven* verlangde eene reserve te maken aangaande de interpretatie, welke de Minister gaf aan art. 33 van de wet op het lager onderwijs. Hij gaf aan dit artikel eene geheel andere uitlegging; volgens hem was de bedoeling van dat artikel om verschillende kinderen niet alleen te doen betalen, de kosten voor hun onderwijs maar ook de kosten voor onvermogenden; en wanneer het nu waar is, gelijk de heer Meylink zaturdag had beweerd, dat in sommige gemeenten de belasting op het gemaal werd geheven, ten einde aan vermogende kinderen van wege de gemeente kosteloos onderwijs te geven, dan geloofde hij dat men aan de wet eene verkeerde interpretatie gaf. De schoolwet van 1857 legde voorzeker aan de Regering de verpligting op om te zorgen dat overal onderwijs ontbrak, doch men mogt niet zoo onbillijk zijn, om, door het verleenen van kosteloos onderwijs aan gegoede kinderen, het bestaan van vrij onderwijs, waarop vele andere ouders prijs stellen, onmogelijk te maken.

De heer *Mackay* verduidelijkte nog kortelijk zijn gevoelen omtrent het punt der jaarwedden en pensioenen der onderwijzers, waaromtrent de Minister hem niet scheen begrepen te hebben.

De heer *van Nispen van Sevenaer* zeide overtuigd te zijn, dat de Minister, in zijne opvatting van art. 33 der wet op het lager onderwijs, verder ging dan bij de beraadslagingen over die wet bedoeld was. Hij stemde dienaangaande met den heer van Wintershoven in.

De Minister van *Binnenlandsche Zaken* verklaarde, in antwoord op de gestelde vraag van den heer van Reede van Oudtshoorn, dat, zoo later werkelijk voor het bedoelde punt eene aanvrage mogt geschieden, hij die dan in ernstige overweging zou nemen. Nopens de uitlegging van art. 33 der wet moest hij zijn vroeger geuit gevoelen volhouden.

De algemeene beraadslaging over de VII afdeeling is daarop gesloten, zullende op morgen die over de artikelen plaats hebben.

In deze zitting heeft de heer Minister van Finantiën de door hem toegezegde stukken betreffende de afschrijvingen der nationale schuld ingezonden, en de heer van Lijnden rapporten ingebragt op de verslagen der Commissie voor de liquidatie der voormalige wees- en momboir kamers.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn
te Rotterdam.